

Важкоатлети з Хоросткова - чемпіони України

У Тернополі змагалися роботи

9 786177 229819

плюс Тернопільщина

№49 (567), середа
3 грудня 2025 року

Свобода

Незалежна громадсько-політична газета

8 сторінок

Слава Україні! Героям Слава!

Святий Миколай та рідний край

Ой, хто, хто Миколая любить,
Ой, хто, хто Миколаю служить,
Тому святий Миколай
На всякий час помагай,
Миколаю...

На свято Миколая діти прокидаються вдосвіта і знаходять під подушкою ті "миколайчики", на які заслужили впродовж року. Напередодні вони пишуть лист святому, перелічують добрі справи, просять пробачення за погані і який подарунок хочуть отримати.

До Миколая багато краян встановлюють різдвяну ялинку. На Тернопільщині це свято відзначають дуже урочисто. Адже на честь св. Миколая названо багато храмів, є каплички і фігури.

На Бучаччині село Миколаївка вперше згадане у 1850 році. Перший житель, який переселився із села Губин на пагорби, звався Миколаєм, від цього й, за переказами, пішла назва села.

Є ще хутір Миколаївка, який належить до села Лисичники на Заліщанщині. У 1952 р. тут налічувалося 17 дворів з населенням 56 осіб.

У церкві Пресвятої Трійці с. Красне на Гусятинщині є відреставрована в срібному окладі чудотворна ікона святого Миколая. Чудотворна ікона Св. Миколая також є й у однойменному храмі с. Печірна на Лановеччині.

Оскільки Миколай був одним із найшановніших святих, його фігури були встановлені у понад сотні населених пунктів краю. Тому за часів комуністичного атеїзму після фігур Божої Матері нелюди-атеїсти найбільше знищили фігур святого Миколая, намагаючись стерти з пам'яті галичан навіть його ім'я, бо "дедушку мороза" аж ніяк не приймали галичани, а продовжували вшановувати св. Миколая.

Нині фігури святого Миколая-Чудотворця є у селах Божиків, Лапшин (1994 р.) на Бережанщині, у містах Копичинці та Хоростків, с. Самолусківці (за кошти одно-

сельців-емігрантів з Канади) на Гусятинщині, селах Пилява (1904 р., у 1950-ті рр. зруйнована, 1992 р. реконструйована), Язловець (1992 р.) на Бучаччині, Буряківка (1899 р.), Іване-Золоте, Нагоряни, Ставки, Солоне (1992 р.) на Заліщанщині, м. Збараж, Залужжя (початок 20 ст., за часи атеїзму зруйнована; відреставрована і встановлена поблизу місцевої школи у 2015 р.), Верняки (1858), Нижчі Луб'янки (початок 20 ст., у центрі села), Мала Березовиця (1864), Стрівка (1813), Травневе, Чагарі-Збаразькі (кінець 19 ст.), Чернихівці (поблизу дороги, що веде на с. Охримівці) на Збаражчині, смт Залізці, Білківці (1990 р.), Вертелка, Городище, Гаї-Розтоцькі, Жабина (1881 р.), Панасівка, Ренів (споруджена молоддю села в 2005 р.) на Зборівщині,

Голгоче і Старе Місто на Підгаєччині, Бернадівка, Буданів, Дарахів, Заздрість, Ладичин (1886 р., фундатор - Іван Зелінський), Сорочке на Теребовлянщині, Дубівці (на подвір'ї церкви, пошкоджена), Йосипівка (1870 р.) Тернопільського, Шманьківці Чортківського районів. Також у м. Бережани на вулиці Т. Шевченка та інших населених пунктах краю.

Фігури святого Миколая були встановлені у селах Тернопільщини й на відзнаку різних подій. Наприклад, у селі Дітківці на Зборівщині встановлена на честь селян у 1861 р., коли страшна інфекційна хвороба забрала десятки життів. Саме тоді селяни вирішили поставити пам'ятник св. Миколаю. І ста-

лося чудо - хвороба відступила. За часів комуністичного режиму фігура була знищена, відновлена у 1998 році.

Атеїсти нищили не тільки фігури св. Миколая, а й церкви, названі на честь цього найулюбленішого святого. Так, у смт Коропець церква Святого отця Миколая, збудована у 1786 році, перебувала на обліку як пам'ятка архітектури, але і це не зупинило войовничих атеїстів. У 1964 р. її знесли відповідно до рішення виконкому Тернопільської обласної ради депутатів трудящих.

Але з пам'яті народу віру стерти неможливо. Тому зі здобуттям незалежності фігури, храми, каплички не тільки відновлювали і реставрували, а й споруджували нові.

До речі, перша на американській землі українська служба була відправлена у день святого Миколая 19 грудня 1884 р. уродженцем с. Яблунів, що на Гусятинщині, о. Іваном Волянським в місцевості Шенандоа (штат Пенсильванія, США). З ініціативи І. Волянського, який став першим українським греко-католицьким священником у США, на честь св. Миколая назвали й першу українську організацію в Америці, створену в 1885 р., - товариство взаємодопомоги "Братство Святого Миколая".

Святий Миколай - покровитель дітей, студентів, водіїв, моряків, рибалок, мандрівників та подорожніх.

Наші прадіди вірили, що Святий Миколай також опікун миру. Тож знову просимо для України якнайшвидшої допомоги та такого бажаного миру! І хай святий Миколай оберігає усіх українських захисників, які нині на передовій, у холоді, в окопах, боронять Україну від варварів 21 століття.

Ой глянь, глянь на Вкраїну рідну,
Ой глянь, глянь на змучену, бідну.
Ми тебе, всі люди, молим:
Проси в Бога ти її долі,
Миколаю!

«Контінентал Фармерз Груп» ушосте реалізовує святкову ініціативу «Миколай на Континенті»: солодкі подарунки отримують 30 тисяч дітей

■ Напередодні різдвяно-новорічних свят компанія "Контінентал" уже традиційно реалізовує свій соціальний проєкт "Миколай на Континенті", доставляючи солодкі гостинці для дітвори в регіонах своєї присутності. Ініціативу втілюють у життя вже шостий рік поспіль, і цьогоріч вона охоплює 291 населений пункт у 98 територіальних громадах п'яти областей: Тернопільської, Львівської, Хмельницької, Чернівецької та Івано-Франківської.

"Миколай на Континенті" є одним із наймасштабніших проєктів у рамках корпоративної соціальної відповідальності "Контінентал Фармерз Груп": персональні подарункові набори отримують 30 тисяч дітей із дошкільних та шкільних закладів громад, які співпрацюють із компанією. Загальний обсяг солодощів цьогоріч становить 19,8 тис. т, а це понад півтора мільйона цукерок, ретельно укомплектованих у набори та упакованих у святкові тубуси для справжнього різдвяного настрою. Загальний бюджет "Миколая на Континенті" в поточному році перевищує 4,6 мільйона гривень. Під час реалізації ініціативи регіональні представники компанії перетворюються на справжніх помічників святого Миколая, координуючи маршрути доставки та забезпечуючи

логістику пакунків у усі куточки регіонів присутності "Контінентал". Організація такого масштабного заходу потребує ретельного планування, однак щасливі усмішки дітей, які тримають у руках омріяні подарунки, безперечно, виправдовують усі докладені зусилля. У

компанії переконані, що подібні проєкти, які реалізують на регулярній основі, допомагають підтримувати тісний зв'язок із місцевими громадами та розвивати позитивне соціальне партнерство в регіонах.

Ірина СТАХУРСЬКА

ДІАГНОСТИКА
ЗОРУ
у Вашому місті!

03.12 - БЕРЕЖАНИ
04.12 - ТЕРЕБОВЛЯ
12.12 - БУЧАЧ
15.12 - ГУСЯТИН
16.12 - ШУМСЬК
17.12 - ПОЧАЇВ

Заслужений лікар України
Анатолій Сова

ЦЕНТР
ВІДНАВЛЕННЯ ЗОРУ
АНАТОЛІЯ СОВИ

Прийом за попереднім записом:
0800 331 331
(дзвінки з усіх операторів безкоштовні)

Реклама у газеті «Свобода».
Тел. 0 (68) 932-29-05

Газета
Свобода

Найцікавіша і найдоступніша!
ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2026 РІК

Тижневик, передплатний
індекс 40184

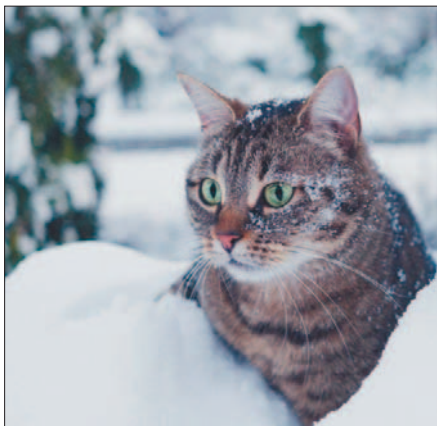
1 місяць90.00 грн. 6 місяців.....440.00 грн.
3 місяці.....230.00 грн. 12 місяців.....860.00 грн.

У ціні газети враховано вартість поштових послуг:
приймання передплати та доставка видання до передплатників

Чи подує вітрами і холодами грудень?

Відійшла в минуле осінь. Грудень - первісток зими - оглядає володіння. Сніг іскриться під сльотами. В білих шатах ліс дрімас, Кригою взяли річки І виблискують під сонцем, як посріблені стрічки. Навкруги панує спокій, а в сусідньому дворі червоніють горобини, ніби спалахи зорі.

Лідія Кир'яненко

Грудень - перший місяць зими. І хочемо ми цього, чи ні, але мусить бути холодніше, як у листопаді. Але синоптики обіцяють, що на більшості території України утримається незвично тепла погода, а справжні зимові опади можливі лише наприкінці місяця. Про це в інтерв'ю "Телеграфу" повідомив синоптик Ігор Кібальчич. За його словами, цьогоріч атмосферні процеси в регіоні формують теплий сценарій для майже всієї Європи, зокрема й для України.

Фахівець пояснює, що упродовж грудня домінуватиме західне перенесення повітряних мас - так званий зональний тип циркуляції. Його формування зумовлене активною циклонічною діяльністю над північним заходом Європи та стійкою областю підвищеного тиску над Середземномор'ям і південними країнами континенту.

Для України це означає вищі за норму температури, часті тумани, поривчастий вітер і велику кількість

похмурих днів. Загальна кількість опадів очікується на 10-30% меншою за середні показники.

Перша декада грудня пройде під знаком м'якої та спокійної погоди. Опадів буде мало, вітер залишатиметься слабким, а температура стабільно перевищуватиме кліматичну норму. Уночі можливі лише незначні заморозки.

Друга декада місяця проходитиме під впливом південно-східних вітрів. Істотних опадів не очікується, а температурний фон знову буде вищим за норму. Стійкого снігового покриву в цей період також не прогнозують.

Третя декада грудня принесе поступове зниження температури до середніх сезонних значень. У багатьох областях будуть невеликі морози й опади, переважно у вигляді мокрого снігу, інколи з дощем.

Загалом грудень в Україні буде теплішим за норму і доволі стабільним. Середньомісячна температура перевищить кліматичну норму на 1-3 градуси.

У грудні прогнозують вісім магнітних бур

■ Магнітні бурі в грудні завдадуть клопоту багатьом із нас. Очікуються вони слабкої, середньої та сильної інтенсивності. До такої сонячної активності потрібно бути готовим заздалегідь.

Найчастіше в період магнітних бур спостерігаються такі симптоми: пригнічений настрій та дратівливість, підвищення чи зниження артеріального тиску, порушення сну, біль у суглобах, апатія або тривога, головний біль та запаморочення, загострення хронічних захворювань.

Отож, магнітні бурі мають сильний вплив на самопочуття, тому потрібно дотримуватися простих рекомендацій, щоб полегшити свій стан. Носити із собою засіб проти головного болю, пити багато води та дотримуватися здорового харчування, обмежити вживання алкогольних напоїв.

Календар небезпечних дат:

3-5 грудня - сильна магнітна буря. Можуть спостерігатися збої у роботі серцево-судинної системи, загострення хронічних захворювань, проблеми з нервовою системою (безсоння, тривожність, депресії, зниження працездатності).

6-7 грудня - слабка геомагнітна буря.

8 грудня - геомагнітна буря середньої інтенсивності. Уникайте конфліктів як на роботі, так і вдома. Можуть боліти м'язи та суглоби.

12 грудня - незначні магнітні коливання, які відчуватимуть метеозалежні.

13-14 грудня - потужна магнітна буря. Можливі різкі перепади настрою, головний біль і запалення хронічних захворювань. Варто обмежити вживання шкідливої їжі, алкоголю.

17-19 грудня - слабка геомагнітна буря.

20-23 грудня - сильна магнітна буря. Магнітне збурення буде особливо потужним, тому погане самопочуття може бути й в абсолютно здорових людей. Тим, хто страждає на хвороби серця, рядять звести до мінімуму фізичну та інтелектуальну працю.

28-30 грудня - короткочасні збурення зі слабкими і середніми спалахами, які відчуватимуть метеозалежні. У цей період можуть виникнути легкі симптоми слабкості та головного болю.

3 грудня - хмарно, без опадів. Вітер північно-західний, 3-6 м/сек. Температура повітря вночі 4, вдень 6 градусів тепла. Атмосферний тиск 738-737 мм рт. ст. Схід сонця - 7.55, захід сонця - 16.19. Тривалість дня - 8.24.

4 грудня - мінлива хмарність, без опадів. Вітер північно-західний, 4-5 м/сек. Температура повітря вночі 5, вдень 8 градусів тепла. Атмосферний тиск 737-736 мм рт. ст. Схід сонця - 7.56, захід сонця - 16.19. Тривалість дня - 8.22.

Казала мама:
- Сину мій, не йди!
Війна тобі закряє очі сині.
Хотів країну врятувати від біди.
Додому повертаюся в домовині...
Я на коліна перед ворогом не став.
Воїн немає права відступити...
Я не помер! Ворог життя забрав.
- Ой, мамо, мамо!
Так хотілось жити.
Мене востанне
принесуть у рідний дім.
І «Вічна Пам'ять» заспівають люди.
З портрета посміхаюся усім.
Бо завтра з вами вже мене не буде.
Голосить мама

смуток і журбою.
Стало більше сивини у тата.
Не хотіли, щоб син був Героєм.
На хресті ім'я і смерті дата...
Не воскресить мене плач і жалі.
Назад дороги з вічності немає.
Під мхрами курличуть журавлі.
Моя душа із ними відлітає...
Побратими на руках несуть...
Квітами застелена дорога.
Який же він важкий останній путь.
Той, що веде від рідного порога.
Соломія УКРАЇНЕЦЬ

Поховали у Києві

24 листопада жителі Київської та Вишнівецької громад віддали останню шану військовослужбовцю, уродженцю села Великі Вікнини, що на Збаражчині, мешканцю м. Київ, сержанту **Миколі Сергієвичу ДУБОВИМУ** (19. 05. 1979 р.н.), який загинув 5 травня під час виконання бойового завдання на території Краматорського району Донецької області.

Світлої пам'яті Микола "був людиною честі та мужності. Побратими називали його зразком відваги, відповідальності і братерської підтримки. Ті, хто служив поруч, знали: на нього можна покластися у найважчу хвилину... Від травня цього року "вважався зниклим безвісти за особливих обставин. Після проведення судової молекулярно-генетичної експертизи офіційно підтверджено: серед полеглих - саме він, наш земляк - захисник. Людина, яка без вагань стала на оборону рідної землі й до останнього подиху залишилася вірною Україні", - йдеться в повідомленні Вишнівецької селищної ради.

Поховали захисника на Берковецькому кладовищі у Києві. У столиці проживають дружина та донечка Героя.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

"Такої доброї душі ми ще не бачили"

24 листопада жителі Теробовлянської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, оператора безпілотних літальних апаратів, мешканця села Кобиловолки, молодшого сержанта **Богдана Степановича СУБЧАКА** (7.

І знову війна забирає найкращих...

08. 1992 р.н.), який загинув 16 листопада внаслідок ворожого обстрілу поблизу селища Велика Писарівка Охтирського району Сумської області під час виконання обов'язків військової служби.

Світлої пам'яті Богдан був призваний на військову службу 26 лютого 2025 року.

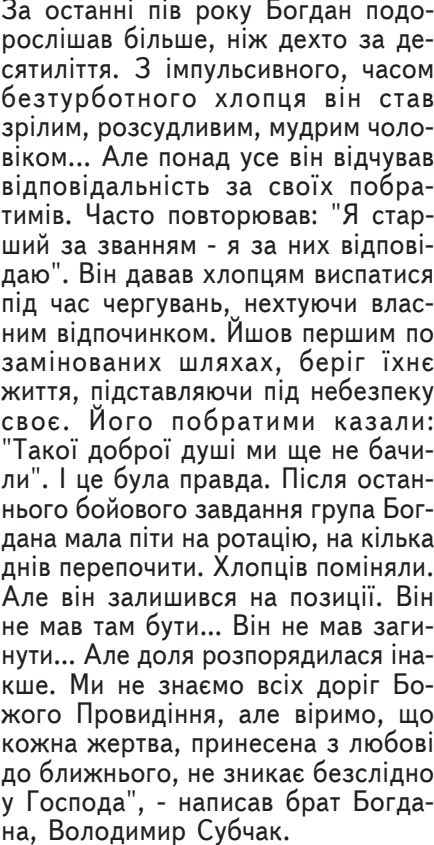
"Дорогі у Христі брати і сестри, сьогодні ми проводжаємо в останню путь нашого Богдана - сина, брата, друга, захисника, воїна, людину з великим серцем і чистою душею. Богдан ще за життя говорив, що хоче стати героєм. І, як би дивно це не звучало, ми довго відмовляли його від повторної мобілізації. Він уже знав, що таке справжня війна. Він бачив її обличчя. І добре розумів, що тепер вона стала ще жорстокішою, важкою, неблаганною... Він вирішив служити своєму народові та оволодіти новою спеціальністю - оператором БпЛА. І осягнув її з нуля, з великою наполегливістю та талантом. Він був найкращим на курсі... Війна міняє людей. Міняє їхній спосіб мислення, серце, погляд на життя. За останні пів року Богдан подорослішав більше, ніж дехто за десятиліття. З імпульсивного, часом безтурботного хлопця він став зрілим, розсудливим, мудрим чоловіком... Але понад усе він відчував відповідальність за своїх побратимів. Часто повторював: "Я старший за званням - я за них відповідаю". Він давав хлопцям виспатися під час чергувань, нехтуючи власним відпочинком. Йшов першим по замінованих шляхах, беріг їхнє життя, підставляючи під небезпеку своє. Його побратими казали: "Такої доброї душі ми ще не бачили". І це була правда. Після останнього бойового завдання група Богдана мала піти на ротацію, на кілька днів перепочити. Хлопців поміняли. Але він залишився на позиції. Він не мав там бути... Він не мав загинути... Але доля розпорядилася інакше. Ми не знаємо всіх доріг Божого Провидіння, але віримо, що кожна жертва, принесена з любові до ближнього, не зникає безслідно у Господа", - написав брат Богдана, Володимир Субчак.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Віддали останню шану за твою жертвну любов до рідної землі

24 листопада жителі Борщівської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, мешканця села Вовківці, солдата **Анатолія Анатолійовича СЕРГІЄНКА** (11. 01. 1980 р.н.), серце якого перестало битися 20 листопада.

"Велелюдний чин похорону відбувся сьогодні у Вовківцях - рідному селі нашого захисника. Рідні, друзі, односельчани прийшли віддати останню шану воїну, який боровся за вільну Україну, за нас із вами. Прийми, наш сміливий воїне, низький уклін та глибоку пошану за твою жертвну любов до рідної землі..." - повідомили у Борщівській міській раді.

"Сьогодні зустрічали тіло військовослужбовця - випускника нашої школи Сергієнка Анатолія Анатолійовича. Діти та педагоги, мешканці села вийшли, щоб у тиші й скорботі віддати шану нашому землякові..." - йдеться у дописі Вовківської гімназії на сторінці у соцмережі.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

"Талановито творив вироби з дерева та металу"

25 листопада жителі Збаразької громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця села Мусорівці, солдата, стрільця-снайпера **Андрія Ігоровича ГУМЕНЮКА** (24. 12. 1984 р.н.), який загинув 19 грудня 2023 року під час виконання бойового завдання поблизу Мар'їнки Донецької області.

Світлої пам'яті Андрій тривалий час вважався зниклим безвісти... "Майже два роки рідні воїна жили в очікуванні добрих новин, але світлі сподівання не справдилися. Земляки проводжали його в останню путь, із сумом згадуючи, якою доброю людиною він був, як талановито творив вироби з дерева та металу, як пікувався про синочка і дружину. Сьогодні ми сумуємо разом з мамою, яка більше не обійме дорогого сина, розділяємо тяжке горе з дружиною Андрія, яка довгих два роки чекала на вісточки від коханого, співчуваємо 12-річному синовчю, який зростатиме без турботливого татуса..." - повідомили у Збаразькій міській раді.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

Був світлою і щирою людиною

25 листопада жителі Підгаєцької громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, протитанкового відділення механізованого батальйону, мешканця села Угринів **Петра (Богдана) КОВАЛЬСЬКОГО** (8. 08. 1982 р.н.), який загинув 4 жовтня 2024 р. під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Гостре Донецької області під час штурмових дій ворога.

Світлої пам'яті Богдан захищав Україну від 29 червня 2024 року, від жовтня минулого року вважався зниклим безвісти... "Вірний своїй присязі, відданий Україні, він ніс службу чесно, відповідально і з тією внутрішньою гідністю, яку мають лише справжні воїни..." - повідомили у Підгаєцькій міській раді.

"Богдан був світлою і щирою людиною, добрим сином для батьків, підтримкою й опорою в сім'ї, хорошим татом для своїх дітей, яких дуже любив і добре виховував. Ніколи не відмовляв у допомозі, був завжди прихильним до школи, залишивши в наших серцях тільки добрі й світлі спогади. Щиро співчуваємо дружині Оксані, дітям - Володі, Насті й Матвійкові, родині та близьким загиблого воїна..." - йдеться у дописі Угринівської гімназії.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

Матір ховала єдиного сина

25 листопада жителі Білецької громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, солдата, стрільця-номеру обслуги аеромобільного відділення, мешканця села Плотича **Віталія Андрійовича ПИШНЮКА** (23. 10. 1986 р.н.), який

загинув 2 листопада під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Дачне Синельниківського району Дніпропетровської області в результаті атаки FPV-дрона.

"Після повномасштабного вторгнення він добровільно став до лав Збройних сил України. Всі оплакували велику втрату для матері, що ховала єдиного сина, найріднішого і найдорожчого... Разом присутні склали вдячність за жертвність воїна та висловили співчуття осиротілій родині. Перед останньою дорогою від рідного порога син загиблого воїна Віталія тричі вклонився своєму батькові, просячи благословення. Висловлюємо щирі співчуття родині, діточкам, що втратили батька, близьким, побратимам та всім, хто знав полеглого захисника..." - йдеться у дописі Білецької сільської ради.

"Душа розривається, коли хоронять твої вихованців. Щире співчуття мамі та рідним. Спочивай, Віталіку, з Богом. Ми завжди будемо пам'ятати тебе, наш Герою!", - написала у соцмережі Галина Ференц.

Поховали захисника у рідному селі. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Був добрим господарем

26 листопада жителі Шумської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, уродженця села Бриків, мешканця села Биківці **Юрія Васильовича ДОПУТНА** (5. 06. 1971 р.н.), серце якого перестало битися 24 листопада.

Світлої пам'яті Юрій "навчався в Шумському ПТУ. Після одруження проживав з сім'єю у Биківцях, працював у місцевому фермерському господарстві. Добрий господар, вірний та щирий друг, найкращий тато та чоловік. Оптиміст, завжди з посмішкою допомагав усім односельчанам, був відповідальним та справедливим у колективі. Призваний до лав Збройних сил України з січня 2024 року і не вагаючись став на захист Батьківщини. Він міг ще жити, дарувати радість своїм близьким, гратися з онуками, але доля вирішила інакше..." - повідомили у Шумській міській раді.

Майбутній воїн "здобув фах тракториста у Шумському профтехучилищі, адже любив техніку. Працював у місцевому колгоспі, у Шумську в "Укртелекомі", згодом - у ФГ "Беріжок". Проїшов армійську службу. Одружився з дівчиною Мирославою, теж бриківчанкою. У подружжя народилося двоє дітей - син Борис та донька Юля. Вони уже дорослі. Донька Юля уже має своїх діток - першокласника Давида та Єву, яка ходить у дитсадок. Спочатку сім'я проживала у Бриківці, у батьківській хаті Юрія. Та невдовзі молода сім'я переїхала жити у Биківці - до будинку дідуся та бабусі Мирослави. Це було понад двадцять років тому... Юрій воював на Сумщині, на Харківщині, згодом за станом здоров'я перебував у військовій частині на Закарпатті. У кожної людини є мрія. І в Юрія вона була - одружити сина, тішитися онуками, допомагати мамі Катерині Іванівні, адже тато помер 12 років тому, радитися з братом Анатолієм..." - написала журналістка газети "Новини Шумщини" Мар'яна Парашинець.

Поховали захисника у с. Биківці.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

Проїшов пекло важких боїв

26 листопада жителі Шумської громади провели до місця вічного спочинку ветерана новітньої російсько-української війни, учасника бойових дій, мешканця села Рохманів **Василя Дмитровича РИЖУКА** (1976 р.н.), серце якого перестало битися 25 листопада.

Світлої пам'яті Василь "після закінчення школи працював у місцевій пекарні, їздив за кордон на заробітки. Був товариським, мав багато друзів. Захищав рідну землю в танкових військах. Разом з побратимами проїшов пекло важких боїв на Сході України. Мужно виконував усі бойові завдання. Отримав важке поранення, довго лікувався, проходив реабілітацію та зльїнявся з військової служби на підставі висновку військово-лікарської комісії про непридатність до неї. Проживав з мамою, допомагав по господарству і нікому не відмовляв у допомозі. Але відновитися після травм уже не вистачило сил", - повідомили у Шумській міській раді.

Поховали захисника у родинному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

"Бо я їду вже із війни. Роки мої, мамо, дожити..."

26 листопада жителі Золотниківської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, стрільця-зенітника, мешканця села Вишнівчик, що на Теробовлянщині, солдата **Тараса Петровича ПАРІЯ** (28. 03. 1989 р.н.), який загинув 18 листопада під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Старорайське Краматорського району Донецької області, внаслідок ураження ворожим FPV-дроном.

"Сьогодні наша команда переживає непоправну втрату. На війні загинув наш колега, друг і неймовірно світла людина - Парій Тарас Петрович. Важко підібрати слова, коли йдеться про людину, яка була частиною нашої професійної родини, ділилася своїм досвідом, підтримкою й вірою в спільну справу..." - написали на сторінці "Добробуду" у соціальній мережі.

Марія Целеп присвятила полеглому воїну віршовані рядки, які вона написала зі слів Юлії Грицишин. Мамо, готуй рушники, Нитками й любов'ю прошиті. Бо я їду вже із війни. Роки мої, мамо, дожити... Мамо, голубку мою. Буде зустріч важкою, знаю. Та я буду з тобою у снах... Обіцяю моя, обіцяю... Будь здорова і довго живи, Шоби пам'ять про мене жила. В тебе є ще мої два брати. А мене чекає могила... - Чувш, мамо, готуй рушники, Бо душа вже летить за хмару. У трону фату поклади, Я у небі шукатиму пару. Між землею і небом - вона, Та, що ніжно під серцем носила. Потім все життя берегла, А проклята війна убила. Так рибалку Тарас любив. Був спокійний, добрий, щирий. З братом Бодьом уроки вчив, Про його випускний мріяв в мирі. І Олега брата любив, Було справ у них спільних багато. І сім'єю його дорожив. Дуже часто згадував тата. Обірвалась на серці струна. Світ для мамі нечуже погас. Напівмертва, напівжива... На читі - її син Тарас. Поховали захисника у рідному селі. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Загинув на Донеччині

27 листопада жителі Іване-Пустенської громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, старшого солдата, мешканця села Гермаківка **Володимира Володимировича ТКАЧА** (7. 08. 1976 р.н.), який загинув 16 лютого під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Улакли Волноваського району Донецької області.

Світлої пам'яті Володимир вважався безвісти зниклим. "Довгих дев'ять місяців рідні очікували обнадійливої звістки, та, на жаль, дива не сталося", - йдеться в повідомленні Іване-Пустенської сільської ради.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Понад 2 роки вважався зниклим безвісти

27 листопада жителі Великоберезовицької громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, кулеметника, мешканця села Настасів **Богдана Івановича СМУТКА** (31. 05. 1979 р.н.), який загинув 15 травня 2023 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Лиман Перший Куп'янського району Донецької області.

Світлої пам'яті Богдан "навчався у Настасівській школі, після закінчення якої здобув спеціальність тракториста. Працював на різних приватних підприємствах. Тривалий час Богдан Смутко вважався зниклим безвісти та нещодавно підтвердилася загибель воїна. У полеглого воїна залишилися мама Надія, сестра Оксана, брат Ігор..." - повідомили у Великоберезовицькій селищній раді.

Поховали захисника у родинному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

Пів року надій та сподівань

27 листопада жителі Товстенської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, старшого стрільця, мешканця села Устечко, що на Заліщанщині, сержанта **Романа Анатолійовича КРИСОВА** (8. 08. 1979 р.н.), життя якого передчасно обірвалося 26 квітня під час несення служби в населеному пункті Андріївка Волноваського району Донецької області.

Світлої пам'яті Роман "вважався безвісти зниклим за особливих обставин... Весь цей час родина та громада жили надією на повернення Романа. Та жорстока війна забрала ще одного нашого Героя... Він був хоробрим, відважним, справедливим, гідним захисником України. А в мирному житті - напручуд світлою, доброю, чуйною, щирою людиною, яка завжди приходила на допомогу іншим", - повідомили у Товстенській селищній раді.

Поховали захисника у рідному селі. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Закінчення на 4 стор.

Свобода

Головний редактор Тарас Савчук

Відповідальний секретар Віктор Уніят
Літературний редактор Наталія Гавришко
Редактор відділу Галина Вандзелак
Бухгалтерія Галина П'ятиківська
Рекламний відділ Оксана Волошина

Індекс видання: 40184.

Е-mail редакції: reklama-svoboda@ukr.net, svoboda-te@ukr.net. Сайт: svoboda.te.ua

Віддруковано: ТОВ «Поділля-Тер», м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37, (067) 352-18-51, сайт www.a-print.com.ua. Замовлення № 1737. Тижневий тираж 9202

Висловлювані авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти. Оригінали не рецензуються і не повертаються. Лістування з суботними - лише на сторінках газети. Матеріали під рубрикою «Ліtoffина трибуна» надруковані на правах реклами. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

■ 21 листопада у виставково-му залі монастиря сс. Феліціянок м. Збараж відбулося відкриття виставки "Лялькове диво" - авторських робіт Олени Хмельницької, методиста комунальної установи "Рубіжанський міський Центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді", талановитої майстрині, активної волонтерки, керівника громадської організації "Воїни Світла. Рубіжнє".

Народилася Олена Петрівна у місті Рубіжному на Луганщині. Усе її свідоме життя було присвячене формуванню у молоді любові до рідної землі, історії, традицій і звичаїв українського народу. Особливу увагу вона приділяє національно-патріотичному вихованню, активно співпрацює з волонтерськими, громадськими та молодіжними організаціями Луганщини й України.

З початком російсько-української війни у 2014 році Олена Петрівна активно займається волонтерською діяльністю, залучаючи до неї молодь. Вона ініціювала низку благодійних акцій, серед яких "З добром у серці", "Подарунком для захисниці", "Подаруй тепло воїну", "Батьківська турбота". Після вимушеної евакуації з окупованого Рубіжного продовжила свою діяльність на Тернопільщині, де реалізує проєкт "Воїни світла", спрямований на психологічну реабілітацію та соціальну інтеграцію військових і постраждалих від війни. Вона організовує арт-тера-

■ Тернопільська міська організація "Просвіти" розпочала новий проєкт під назвою "Па'ять - сильніша за час", аби розповісти про життя й фронтові дороги полеглих Героїв. Це водночас, як точно зауважила просвітянка, депутатка обласної ради Ірина Шумада, й про віру в українське майбутнє - переможне, мирне та щасливе, де пошановуватимуть своїх захисників. Адже допоки плем'я пам'яті, доти наші загиблі воїни живі.

Ініціатива проєкту належить заступниці голови ТМО БУТ "Просвіта" ім. Тараса Шевченка, викладачці Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. Івана Пулюя Галині Шот. Звісно, вона виступила й модераторкою зустрічі-пам'яті. Перший захід цього циклу присвятили Іванові Вітишину та Ярославові Кондришину, які поклали свої голови за Україну, яку так щиро любили, тож, коли над нею розпростерся чорний смерч війни, взяли до рук зброю, твердячи "Хто, як не ми".

На вечір пам'яті, крім просвітян, зібралося також чимало студентів Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. Івана Пулюя, Галицького фахового коледжу ім. В. Чорновола та учнів загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів-правового ліцею №2. Серед почесних присутніх - Іванова мати - Марія Вітишин і Ярославів батько - Володимир Кондришин.

Презентації про життєвий та бойовий шлях Івана Вітишина й Ярослава Кондришина підготували студенти Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. Івана Пулюя Антоніна Федорук і Данило Завитій.

Присутні, серед іншого, дізналися, що Іван Вітишин та Ярослав Кондришин народилися в Тернопільському районі - один у с. Велика Лука, інший у Смиківцях. Іван здобув фах столяра-теплі, Ярослав же отримав диплом вчителя інформатики та математики, працював інженером, мав активну громадянську позицію, тож був членом Спілки української молоді в Україні, ВО "Свобода" та "Просвіти", волонтером, під час Революції Гідності отримав на столичному майдані Незалежності кульове поранення. Іван був старшим сержантом 80-ї окремої аеромобільної бригади, Ярослав - заступником командира бойової машини військової частини А4667. Іван загинув, маючи повні 38 років. Рівно стільки ж літ на білому світі прожив й Ярослав. Обидва Герої полягли на Донеччині. "Кіборг" Іван загинув у

певтинні майстер-класи, виставки, фотовиставки, облаштовує арт-простори в медичних закладах області. Особливе місце у творчості майстрині посідають стилізовані ляльки-мотанки - сакральні обереги, які вона виготовляє разом зі своїми вихованцями. Ще в Рубіжному було створено колекцію з понад 150 ляльок, яку експонували в Україні та за кордоном. Як наголошує мисткиня, кожен мотанку створює у нічній тиші як своєрідний обряд, наповнений енергією, думками й побажаннями.

У творчості Олени гармонійно поєднуються традиції Сходу й Заходу України: вишиті елементи виготовляють народні умільці Тернопільщини, а майстриня з Луганщини вдихає в них нове життя, формуючи цілісний мистецький образ. На виставі у Збаражі є 48 ляльок, кожна з яких має власну історію та символіку. Особливу увагу відвідувачів привертала окремі ляльки, кожна з яких стала не лише мистецьким витвором, а й глибоким символічним образом сучасної України.

Найбільше запам'яталася лялька-Рубіжаночка з прапором у руках та м'якою іграшкою поруч - маленьким бабаком, одягнутим у бронешилет і каску. Цей образ поєднав у собі дитячу безпосередність і гірку реальність війни, ставши зворушливим уособленням рідного для майстрині міста. Не менш промовистою є лялька-господиня, що тримає в руках серп і колоски пшениці - символи праці, родючості та незламного зв'язку українця із землею. Народну жіночність і локальну ідентичність

втілює "Збаразька красуня", ідея створення якої зародилася саме у Збаражі, а рукави її сорочки вишила мешканка міста. Глибоко емоційним є образ ляльки-Лисички, присвяченої місту Лисичанськ. Біля неї розміщена м'яка іграшка - лисичка, символ міста, що сьогодні асоціюється із болем втрати та водночас надією на повернення. Особливе враження справляє і лялька-Янгол, одяг якої прикрашений розписами з тваринками, що нагадують наївно-фантазійні, яскраві та символічні світи Марії Приймаченко. Цей образ сприймається як духовний охоронець і промінь світла серед темряви війни. Серія тематичних ляльок - "Волонтерка", "Захисниця", "Джавеліна та Саламандра", "Кікімора", "Миколаївська краса", "Леопардовий тренд" - має свою унікальну історію. Вони присвячені конкретним подіям російсько-української війни, героям спротиву, сучасним реаліям боротьби та незламності українського народу. Ці образи не лише зворушують, а й змушують замислитися. Вони формують своєрідну візуальну хроніку війни, де лялька стає голосом

пам'яті, болю і водночас віри у перемогу. Особливо символічним стало відкриття виставки в день жалоби, що оголосили у Тернополі після ракетного удару по місту. У цій тиші мотанки зазвучали по-особливому - як тихі хранителі пам'яті, як символи незламності, жіночої сили та духовного опору нації. Виставка "Лялькове диво" - це простір тиші, глибоких сенсів і внутрішнього світла. Це емоційний діалог між традицією та сучасністю, між болем і надією, між пам'яттю та майбутнім. **Наталія ГАНУСЕВИЧ** *НЗ "Замки Тернопілля"*

Пломінь пам'яті

січні 2015 року, захищаючи Донецьке літoviще. Ярослав упав навiчно 27 листопада 2023 року в бою з рашистами біля Кліщiвки Бахмутського району. Людей треба пам'ятати за живими спогадами - переконана виховниця Тернопільського осередку Спілки української молоді в Україні Леся Голик. Власне, такими споминами вона й поділилася про Ярослава Кондришина, навіть надела факт, як він допомагав її матері разом з іншими суміщцями складати дрова у селі. Каже, що часто згадують члени СУМу про Ярка (так називали його друзі, такий позивний мав і на фронті), про інших суміщців, які загинули на війні, а їх 14. "Вони є частиною нашого повсякденного життя - наші спогади, молитви", - наголосила пані Леся. Про Ярослава Кондришина мовила й заступниця директора з навчально-виховної роботи Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя, кандидатка педагогічних наук Ірина Каплун. У цьому навчальному закладі він працював інженером-електронником 13 років. "Ярослав був скромним, дуже відповідально ставився до роботи, завжди охоче допомагав іншим. Тепер розуміємо, що це був його внутрішній стержень, сила", - зазначила пані Ірина. Значний його внесок, зокрема, в роботу видавничого відділу з оформлення навчально-методичної документації. Згадала й про те, як Ярослав з початком великої війни "жертвовно взяв на себе величезний шмат додаткової праці" з ведення Єдиної державної електронної бази з питань освіти релюкованого електромеханічного коледжу з Маріуполя. На вечорі мовилися й про захоплення Ярослава Кондришина - виживання. Кілька його полотен представили під час проєкту "Пам'ять - сильніша за час".

Узагалі з цими рукотворами могли ознайомитися студенти Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя й у своєму навчальному закладі на виставці робіт Героя. У виступах звучало чимало теплих і щирих слів про Ярослава Кондришина. Про його працелюбність, умілість також наголошували. Скажімо, викладачка Тернопільського національного медуніверситету ім. І. Горбачевського Оріся Сmacher добре знала Ярка. Каже, що він навіть "прекрасно ліпив вареники, чудово працював на горродній ділянці". Іван Вітишин також залишився у пам'яті великим працелюбом. Його мама - Марія Вітишин - мовила, що без нього жодні роботи в родині не обходилися. Умів, скажімо, готувати смачні страви, не цурався праці на городі, знав толк у будівельній справі. А ще рідні називали його Іван-нянь, бо няньчив, доглядав, виховував не лише своїх трьох доньок, а й племінників, приділяв їм багато уваги. За натурою він також був воїном. Служив чинну військову службу в лавах Національної гвардії України в Криму. Коли російський агресор 2014 року окупував український півострів, вдерся з війською на нашу землю, Іван Вітишин пішов у військкомат, просився на фронт. Йому сказали прийти медогляд і чекати. У серпні того ж року мобілізували, свої бойові навички вдосконалював на Яворівському полігоні. Звідти телефонував і твердив, що кардинально змінює власне життя, бо покликання своє знайшов у військовій службі. А потім був Донецький аеродром, де в новому терміналі у січні 2015 року загинув. У руках він тримав світліну, на якій були зображені його донечки, що мали на той час 12, 15 і 17 років. Він їх страшенно любив, пишався ними, за них молився. Іван Вітишин не мав захоплення вишивати, як Ярослав Кондришин. Зате його мама - Марія Вітишин дуже любила вишивати. Чимало вишила чоловічих сорочок, жіночих блузок, ікон. Івановим донькам теж власноруч вишиті речі подарувала. А от синові - ніколи. Можливо, тому, що вдома були вишиті сорочки ще її батька. Вже будучи на війні, Іван одного разу під час телефонної розмови з матір'ю попросив вишити для нього сорочку червоними та чорними нитками. Пані Марія одразу ж узаялася за справу, гадала, що син приїде у відпустку чи повернеться з фронту та тішитиметься гарно вишитою сорочці. Залишилося лише дошити рукави, коли дізналася страшну новину - її любий син загинув. Не могла вже вишивати, не було сили, хіба бiль і слізои. Дошивала вже Іванова сестра. І цю вишиту сорочку поклали "кіборгу" в труну. Іван ніколи не дозволяв собі за життя тривожити маму, тож навіть у сон до неї прийшов лише один раз, принісши їй два букети білосніжних пролісків. Зате сестру у сні просив передати матусі, щоб вона розповідала

всім про нього, тоді їй буде легше на душі. Після цього в Марії Вітишин виник задум написати книжку про сина. І написала, видала. Мовить, що її книжка "Мій син - кіборг" залишиться живим пам'ятником Іванові, зіграєє її "теплом присутності сина". Марія Вітишин зізналася, що вчиться нести біль і водночас вчить це робити інших згорьованих матерів. Деколи просто не вистачає сил іти далі, але це хвилинка слабкості, бо сили вона черпає у сина. "Стараюся нести пам'ять про свого Івана, його полеглих побратимів і завжди усміхатися, хоч серце плаче. Бо наші хлопці поклали власне життя, щоб ми усміхалися, пам'ятали про них, але не впадали у відчай", - поділилася думками пані Марія. І водночас подякувала всім присутнім, що їй "допомагають продовжувати любити свого сина, бо доки про нього мовлять, він живий". Активна просвітянка, депутатка обласної ради Ірина Шумада, віддаючи глибоку шану батькам Героїв, теж наголосила, що маємо нести пам'ять "на всі покоління й віки про тих, які стали прикладом нашої національної ідентичності, героїзму". Тим часом відома тернопільська художниця, просвітянка Наталія Басараб, яка творить портретний цикл наших захисників "Іхні очі дивляться в душі", написала, звісно ж, й портрети Івана Вітишина та Ярослава Кондришина та подарувала матері й батькові загиблих воїнів. Певна річ, під час зустрічі-пам'яті в межах нового проєкту "Пам'ять - сильніша за час" звучали патріотичні музичні й поетичні твори у виконанні студентів і працівників Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. Івана Пулюя Данила Завитія, Антоніни Федорук, Романа Крушельницького, Максима Голуба, Злати Максимів, Тетяни Ликавської та Богдана Сушка. Духовні пісні виконав хор "Adoramus" церкви Св. апостола Петра в Тернополі (керівниця Оксана Цимбалюк). Благословив проєкт і присутніх священник УГКЦ о. Сергій Сенчишин. **Микола ШОТ**

На світлинах: Марія Вітишин, ініціаторка проєкту Галина Шот, Володимир Кондришин; спогадами ділиться заступниця директора з навчально-виховної роботи Тернопільського фахового коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя Ірина Каплун; Світлина на пам'ять. Учасники просвітянського проєкту з матір'ю Івана Вітишина - Марією Вітишин і батьком Ярослава Кондришина - Володимиром Кондришином. **Світлина автора**

«Ми більше не живемо в чужій тіні»

Співак Ігор Целип з Тернопілля за останні роки переосмислив своє творче коріння, власну сценічну мову й навіть саме право на культурну тишу. Ми поговорили з артистом про те, що означає вирости з-під уламків російського культурного простору, чому відмова від частини минулого - це не війна з собою, і як українська музика пережила найважчий, але найчесніший період свого становлення.

- Ігорю, три роки повномасштабної війни. Як змінилося твоє ставлення до "культурної спадщини", яка раніше здавалася невинною частиною побуту чи дитинства? - Війна показала, що культура ніколи не буває нейтральною. Те, що ми колись сприймали, як "просто музику" чи "просто книжки", виявилось інструментом впливу. Російський культурний простір довго був для нас фоном - але фон теж говорить. І те, що він говорив, не було про свободу. Тому для мене цей період - не очищення від спогадів, а розуміння, що насправді належить мені, а що було нав'язаним. - Багато артистів публічно відмовлялися від російських творів. У тебе був такий етап? - Так, і це був дуже особистий конфлікт. Є речі, які я слухав у підлітковому віці, які мають сентиментальне значення. Але коли твоє місто обстрілюють, а на вулицях чути сирени, ці сентименти зникають. Ти раптом розумієш, що частина цього культурного минулого була інструментом м'якої сили, яка готувала ґрунт для реального насильства. Тому відмова - це не зрада себе, а прояв самоповаги. - Чи можна назвати це конфліктом із власним минулим? - Швидше - дорослішанням. Ми довго жили в ситуації, коли наше - було непомітним, а чуже - автоматично вважалося якіснішим. Коли ти це усвідомлюєш, виникає внутрішній спротив: "чому я досі думаю чужими категоріями?" І цей конфлікт не руйнує тебе, він змінює. - Як ці зміни вплинули на твій творчий процес? - Я завжди співав та спілкувався українською. Українська відкривала інший ритм, іншу інтонацію, інший спосіб думати. Крім того, я почав більше працювати з українськими традиційними інструментами, з народними мотивами - не буквально, а як з інтонаційним кодом. Я відчуваю, що можу говорити своєю голосом, а не адаптацією чийогось. - Чи є, на твою думку, ризик, що відмова від минулого перетвориться на самоцензуру або заборону? - Ні, якщо відмова усвідомлена. Це як із токсичними стосунками: ти не вибудовуєш мур, ти просто кажеш "мені це більше не підходить". Ми не ворогуємо з минулим, ми його переосмислюємо. І це нормально. Українська культура сьогодні швидко зростає, і вона нарешті стає доміантною - не тому, що щось заборонили, а тому, що ми почали бути собою. - Як ти відчуваєш стан української музики тепер, на четвертому році війни? - Ми зараз у періоді народження нової музичної ідентичності. Це боляче, але чесно. Українські артисти перестали дивитися на схід у пошуках схвалення. Ми втратили ілюзії - і це величезне звільнення. Я вірю, що через кілька років ми побачимо плоди цього спротиву: українська музика стане не "альтернативою", а нормою. - Якщо коротко: що означає боротися з російським культурним простором? - Це означає вибирати своє. Не з ненависті - а з любові до того, хто ти є. І не жити більше в чужій тіні.

Галина НІТ

Не платиш аліменти - втратиш майно і свободу

Батьки, які ухиляються від сплати аліментів, можуть втратити автомобіль, квартиру чи інше майно, а в найгіршому разі - опинитися за ґратами. Про це знову нагадало Міністерство юстиції України.

Якщо боржник приховує доходи й не платить три місяці і більше, його вносять до Єдиного реєстру боржників. Далі виконавча служба має право: - автоматично стягувати аліменти з будь-яких офіційних доходів (зарплата, пенсія, стипендія); - накладати арешт і реалізувати майно - від гаджетів до нерухомості.

"Коли зарплати чи пенсії немає або її недостатньо - продаємо майно. Це законний і ефективний спосіб повернути дитині належне", - наголошують у Мін'юсті. За злісне ухилення (ст. 164 ККУ) передбачено:

- громадські роботи;
- адміністративний нагляд;

- до двох років позбавлення волі. За даними Мін'юсту, завдяки жорстким заходам за останні роки стягнуто мільярди гривень заборгованості. Водночас відомство закликає батьків не доводити справу до крайнощів і виконувати свій обов'язок добровільно.

Дитина не має страждати через безвідповідальність дорослих.

Розпочинається друга хвиля виплат допомоги в розмірі 1 000 грн за програмою "Зимова підтримка". Цього разу кошти отримають ще 2,5 млн українців, які подали заявку через "Дію" 16 листопада, зокрема й батьки, що оформлювати виплату на дітей. Загальна сума допомоги другої хвилі - понад 3 млрд гривень.

У першій хвилі тисячу гривень отримали 1,8 млн громадян, які отримують пенсії та соціальні виплати, а також 1,7 млн користувачів застосунку "Дія", які подали заявки в перший день програми, 15 листопада, - допомога їм надійшла на картку "Національний кешбек". Українці вже почали витратити кошти, найчастіше для оплати комунальних послуг, купівлю книг і на благодійність. Загальна сума цих витрат сягнула 473 млн гривень.

«Зимова підтримка»: хто отримає тисячу гривень

Нагадаємо, що однією з ключових умов є фактичне перебування в Україні. Ті громадяни, які наразі перебувають за кордоном або на тимчасово окупованих територіях,

не зможуть отримати цю виплату. Подати заявку можна онлайн через застосунок "Дія" або безпосередньо у будь-якому з понад 26 тисяч відділень Укрпошти. У засто-

сунку прийде сповіщення про зарахування допомоги, а ті, хто подав заявку через Укрпошту, отримають SMS. Прийом заявок триває до 24 грудня 2025 року.

Станом на сьогодні українці вже подали понад 14 млн заявок: 11,4 млн - через "Дію", з них 2,9 млн - на дітей, ще майже 700 тис. оформили у відділеннях Укрпошти.

Тим, хто не може самостійно віддати відділення, слід зателефонувати на "гарячу лінію" Укрпошти 0 800 300 545 - поштар допоможе оформити заявку. Мешканці прифронтових територій можуть подати її через мобільне відділення.

Кошти, нараховані на картку "Національний кешбек", потрібно використати до 30 червня 2026 року.

Герої не вмирають

І знову війна забирає найкращих...

Закінчення. Початок на 2 стор.

Серце перестало битися у лікарні

27 листопада жителі Борсуківської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, мешканця села Чайчинці, що на Лановеччині, **Віталія Володимировича ДОВГОГО** (17. 10. 1972 р.н.), серце якого перестало битися 25 листопада у лікарні.

Світлої пам'яті Віталій "був мужнім і відданим захисником України. У 2014 році став на захист держави та брав участь в антитерористичній операції. З початком повномасштабної війни продовжив службу - з 2022 по 2025 роки виконував бойові завдання на Запорізькому напрямку. Громада пам'ятатиме Віталія як добру, щирю і сильну людину, яка залишалася вірною своєму обов'язку до останнього..." - повідомили у Борсуківській сільській раді.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам... Вічна пам'ять і шана Герою!

Добровільно пішов захищати Україну

27 листопада жителі Тернопільської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, старшого оператора групи спеціального призначення, мешканця м. Тернопіль, молодшого сержанта **Назарія Петровича ТАРАСА** (30. 07. 2001 р.н.), який загинув 18 листопада під час виконання бойового завдання в населеному пункті Покровськ на Донеччині.

Світлої пам'яті Назарій був доброзичливим, щирим і чуйним чоловіком, який добровільно пішов захищати Україну. Воював на Донеч-

чині, брав участь в Авдіївській операції.

Матері воїна висловлюють сотні співчуттів, зокрема Галина Гарасим у соцмережі написала: "Леся, прийми наші щирі співчуття. Це страшно горе і велика біль втрати сина. Нехай Бог вам дає всім сили і терпіння пережити таку втрату..."

Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Загинув під час виконання бойового завдання

28 листопада жителі Скориківської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця села Нове Село, солдата **Андрія Андрійовича ЗАБА** (22. 07. 1988 р.н.), який загинув 20 листопада під час виконання бойового завдання на Донеччині.

Світлої пам'яті Андрій був щирим і добрим чоловіком й водночас мужнім воїном.

"Важко підібрати слова підтримки у цю скорботну хвилину. Щиро співчуття мамі, сестрам та усім рідним Андрія..." - написала у соцмережі Галина Гладуш.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Війна забрала ще одне молоде життя...

28 листопада жителі Бережанської громади провели останньою життєвою дорогою військовослуж-

бовця, водія-електрика радіовідділення, уродженця м. Бережани, солдата **Володимира Івановича САПУЖАКА** (20. 04. 1996 р.н.), який загинув 7 листопада під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Сергіївка Покровського району Донецької області.

Світлої пам'яті Володимир "в 2013 році закінчив Бережанську загальноосвітню школу №3. Навчався у Львівському національному університеті ім. І. Франка, який закінчив у 2018 році за фахом "Електроніка". Після навчання працював за фахом у IT-компаніях у Львові. 14 жовтня 2023 року був мобілізований до лав Збройних сил України. В смутку та горі залишилися батько, мати та сестра..." - повідомили у Бережанській міській раді.

Поховали захисника на Алеї Героїв кладовища м. Бережани.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Без вагань став на захист країни

28 листопада жителі Підгаєцької громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, стрільця-номер обслуги механізованого відділення, мешканця м. Підгайці, солдата **Василя Андрійовича ХАБУ** (30. 01. 1974 р.н.), який загинув 21 листопада під час виконання бойового завдання поблизу села Новопавлівка Синельниківського району Дніпропетровської області.

Світлої пам'яті Василь "був призваний на військову службу 26 травня 2024 року... Пам'ять про нього залишиться у серцях земляків як про людину, що без вагань стала на захист країни у найважчий час..." - повідомили у Підгаєцькій міській раді.

Поховали захисника у м. Підгайці. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Був відважним і відповідальним воїном

28 листопада жителі Кременецької громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, стрільця-снайпера механізованого відділення, уродженця с. Горинка, мешканця села Іванківці,

солдата **Віталія Олексійовича БИКА** (27. 01. 1978 р.н.), який загинув 21 листопада під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Покровськ Донецької області.

Світлої пам'яті Віталій був відважним і відповідальним воїном.

Поховали захисника у селі Кушлин.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

Була талановитою художницею і дизайнеркою

28-29 листопада жителі Київської та Бережанської громад віддали останню шану військовослужбовці підрозділу аеророзвідки "Баракуда", мешканці м. Бережани **Мирошлавів Юрійові КОПЧІ** (Акіра; 10. 05. 2000 р.н.), яка загинула 21 листопада поблизу с. Лави Корюківського району Чернігівської області.

Світлої пам'яті Мирослава "з 2006 року навчалася в Бережанській загальноосвітній школі №3. Після 9-го класу вступила у Бережанський агротехнічний коледж. Мирослава була надзвичайно обдарованою та талановитою дівчиною - з дитинства мала хист до малювання і з великою цікавістю розвивала його, в шкільні роки навчалася в Центрі дитячо-юнацької творчості. Малювання було не просто талантом, воно було її хобі, пристрастю і улюбленим заняттям. Саме тому Мирослава вступила на навчання в Українську академію друкарства у Львові, де здобула вищу освіту. Як художник-графік демонструвала свою творчість на виставках в Україні та за кордоном. Після навчан-

ня переїхала зі Львова до Києва, де працювала за спеціальністю в організації "Крук", а також була дизайнером у кількох компаніях. З початком повномасштабної війни свідомо почала брати участь у захисті Батьківщини, неодноразово виїжджала в гарячі точки на виконання завдань із захисту країни. У 2025 році добровільно уклала контракт з ЗСУ. Її доброта, щирість та невимушений талант торкалися кожного, хто мав щастя знати її. В смутку та горі залишилися мати, сестра, бабусі, батько та дідусь. Втрата Мирослави - це рана, яка болить усій громаді, і світло її душі залишиться з нами назавжди", - повідомили у Бережанській міській раді.

"Міра була дивовижною людиною, вона любила малювати, була завжди впевненою і спокійною, мудрою та водночас простою. Вона вмila знаходити красу всюди. Вона була, як промінь світла, що осяє похмуре небо. Я дуже любила із нею гуляти по похмурому місту та слухати її цікаві історії. Міра була надзвичайно талановита. А ще вона була сміливою, тому втілювала свої мистецькі ідеї в життя. Міра не змогла бути далеко від дому - у Польщі, вона дуже любила Україну. Саме тому пішла боронити свій дім..." - написала у соцмережі Катріна Шпагіна.

Поховали захисницю на Алеї Героїв кладовища м. Бережани.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять, честь і шана Героїні!

Після реабілітації повернувся до побратимів

29 листопада жителі Кременецької громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, кулеметника гірсько-штурмового відділення, мешканця м. Кременець, солдата **Віктора Миколайовича КОШУКА** (1973 р.н.), який загинув 24 листопада під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Каленики Краматорського району Донецької області.

Світлої пам'яті Віктор був добрим і щирим чоловіком, ніколи не відмовляв у допомозі. У 2025 р. воїн після поранення перебував на реабілітації, згодом повернувся до побратимів.

Поховали захисника у селі Білокриниця.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

"Веселий, скромний... який став справжнім воїном!"

29 листопада жителі Тернопільської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, мешканця м. Тернопіль **Володимира Юрійовича ЧУМАКОВА** (7. 09. 1972 р.н.), який загинув 20 листопада під час виконання бойового завдання в Сумській області.

Світлої пам'яті Володимир залишився у спогадах друзів і знайомих як доброзичливий, щирий і скромний чоловік, який став мужнім воїном.

"Сьогодні молилися за Чумакова Володимира. Воїн загинув... Не добіг дистанцію життя, ставши щитом, або ж власним тілом спинив ворожу зброю... Згадалося дитинство - безтурботність, наші реготи, його жарти, сміх, анекдоти під одеське вино. Сьогодні обіймаємо тебе, Волододу, сльозами й молитвою. Веселий, скромний... який став справжнім воїном! - ти пішов у засвіти... Скромний і сьогодні. Жменька людей в тихій молитві, п'ятеро священників і дяк заповнили залу, яка мала б бути заповнена людьми, які мали б вклонитися воїну, обійняти згорьованих маму й тата, брата, який з фронту приїхав хоронити старшенького. Зчерствілі серця... Обіймаю тебе, Волододу, в молитві, оберігай з-за хмаринки свого Сашка, мого Богдана, всіх наших хлопців і дівчат. Зчерствілі серця зміняться! Може...", - написала у соцмережі Нелля Корильчук.

"На війні вкотре гинуть люди! Йдуть друзі дитинства! Усі спогади про ті щасливі миті зринають у пам'яті. Щирий чорнявий хлопчик, сьогодні ти забрав до Бога всі свої думки й мрії-плани. Висловлюю співчуття батькові Юрію, матері Надії, братові Олександрові, який приїхав з фронту, щоб востаннє побачити старшенького! Обіймаю вас, дорогі й по-справжньому Божі люди! Тримайтеся! Ми всі - Лісняки сумуємо з вами!..." - написала у соцмережі Наталія Лісняк.

Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і шана Герою!

В. К.

Ставтеся один до одного дуже дбайливо

Ставтеся один до одного дуже дбайливо! Бо ми не знаємо, через що проходить серце поруч. Людина може усміхатися, а всередині мовчки кричати від болю. Може жартувати, а насправді ледве тримається, щоб не розпастися на шматки.

Дбайливість - це мова любові, яку розуміють навіть ті, що втратили віру у добро. Це простий погляд із теплом, слово підтримки, лагідний дотик, тиша поруч, коли не треба нічого пояснювати.

Ми всі надто крихкі, щоб ранили одне одного байдужістю. Тому будьте обережні з чужими душами. У кожній із них живе Божий во-

гонь - його легко згасити, але як же важко потім розпалити знову. Нехай наші серця стануть притулком для втомлених, а не мечем, що ранить. І тоді Бог, дивлячись на нас, скаже: "Ось, діти Мої, що люблять по-справжньому".

Ігумен Саватій СОБНО

Написано серцем

Щербаті вікна, хата - домовина...

Щербаті вікна, хата - домовина... Сини-соколи бродять у світах. Од вітру розчахнулася калина,

Стара стодола, мов побитий птах. І шкіриться покуття образАми... В садку ще родить дичка і сливки, І згадую прислів'я із роками: "Сім'я жива - допоки є батьки". ...Казала ненька:

- В тебе добра вдача. Я ж сподівання справдити не зміг. ...Заросла стежка. Чорний ворон кряче. Пече на грудях

хрестик-оберіг...

ГАЛИНА КУХАРИШИН

Давно те було...

Потяг гойднувся і поплив серед весняної зелені, виспівуючи свою монотонну пісеньку: "Так-так, так-так, так-так".

- Ой, так-так! - важко зітхнула баба Ніна і почала свою неквапливу розповідь.

- Стільки років минуло, а так щораз у мене серце стискається, аж в очах темніє, коли рушає поїзд...

Голос її ще більше стихає, вона опускає голову на плече і примружується.

- Давно те було... Мені вже 88, а тоді було 3 роки, коли це сталося. Розлучили мене навіки з моїми дорогими батьками. Тоді у вечірньому вагоні горіла свічка. А я вчепилася обома рученятами до татової шинелі, то мене ледве відірвали. Як я кричала тоді! Аж заходилася. Полум'я свічки гойднулося, поїзд рушив, і я тоді відчула велику біду. Той стан пам'ятаю донині. Ми їхали дуже довго. За мною доглядала провідниця - давала чай та хліб, але їсти я не хотіла. Я жити тоді не хотіла. Така маленька, а такої гіркоти знанала. В мене були дві довгі тугі косички, то я їх мотала навкруг ший і плакала, аж люди приходили зглядати.

- А чому вас розлучили? - допитуюся я. - Хто так вчинив?

- Велика і страшна біда - голод, - каже баба Ніна і на хвилику змовкає, наче поринає у своє злиденне дитинство, а потім продовжує:

- Моя мама поховала трьох дітей і розуму лишилася. Від голоду померли. Тато був на роботі і за мене боявся. Тому відправив мене в далекий Магадан до тітки - маминої сестри. Саму, поїздом. Вона мене прийняла з тяжким серцем, бо самій було важко. Виселили їх.

Віта того дня була геть засмученою і спустошеною. Сьогодні суд розлучив її з чоловіком, з яким прожила п'ять років. Артем не хотів дітей. Все казав: потім, колись, лише не зараз. А згодом взяв й ошелешив крижаними словами:

- Моя секретарка завагітніла від мене. Так сталося. Тому мушу з нею одружитися. До тебе давно охолону. На розлучення подав ще вчора. Прощай і не тримай образи. Квартиру залишаю тобі.

Дружина тоді ледь не вибухнула в істериці. Адже не підозрювала про його аморальні походеньки. Вона не очікувала від Артема такого нищого вчинку. Проте стрималася. Нічого не вдієш, він зробив свій вибір. Хай щастить.

Її життя потім перевернулося повністю. Відчувала гіркий біль і розчарування. Слати зовсім перестала, плакала й задихалася від образи. Він розбив її серце.

Жінка повільно пленталася додому, ноги були важкими, голова гуділа. Раптом почула приємну музику з ресторану навпроти. Зачарувала пісня "Берег любові". Чомусь зупинилася і несподівано для себе зайшла у приміщення, аби не лише зігрітися від холодного осіннього дощу, хотіла хоч трохи заспокоїти розхитані нерви. Замовила шампанське і каву з тістечком.

Через деякий час до неї підійшов якийсь чоловік. Він дуже соромився. Червонів, білів, але все ж вичавив з себе:

- Перепрошую, панянку. Можна вас запросити до танцю?

Вона хотіла відразу відмовитися. Лише танцюльків їй бракує. Але якесь внутрішнє інтуїція волила: "А чому б і ні. Досить себе стримувати. І не варто постійно собі нагадувати, що ти звичайна невдаха. Десь ходить той єдиний, кому ти справді потрібна. Життя прекрасне..."

До світанку

- Ти що будеш на вечерю, яєчно чи налисники? - Ма, яка яєчня? А налисники з чим? - Із вишневим варенням. - О, то те, що від бабусі? - Та так. То будеш? - Давай! Й-Й-ІЄС! Смакота! - А уроки ти здужала? - Голownie, що налисники! Інше на завтра. - Комп не вмикай, бо я тебе знаю - ігри наше супер! - Добре, не буду. - Брехуха! - Ні! - Не волькайся тут! За Станіславським: "Не вірю!" - От і вір, чи не вір - а налисники... Мама, я тебе люблю! - Так, щось тут не те... Щось не кажеш. А що

Зустрілися двоє

Цей незнайомець легко закружляв її в танці. Віта навіть вперше за останній місяць усміхнулася. Потім він підвів її до столика, присів поряд. Тримав її ледь теплу долоню у своїй міцній, гарячій руці.

- У вас щось трапилось? Ви якесь зажурена чи схвилювана, - обережно сказав чоловік, дивлячись в її зелені очі.

- Ні, просто від сьогодні я вільна, незалежна і розлучена жінка. Нікуди не поспішаю, немає до кого.

- Тобто ви зовсім самотня? - співчутливо запитав той.

- О, - обурилася Віта, - тільки не треба мене жаліти. Я ненавиджу цього. У мене прекрасна робота, хороший колектив. Є друзі. Правда, усі вони вважали мене і Артема ідеальною парою. А ще моя кума Ірина виїхала за кордон та залишила мені свого пречудового кота Василя. Він кілька тижнів ніяк не міг звикнути до мене і нового помешкання. Та, нічого, тепер все гаразд. Тому я не самотня. Маю кота, який і справді мене любить і завжди з нетерпінням чекає

на свою господиню.

- Ви не повірите, - вмить загорілися очі в незнайомця. - І в мене теж є кицька. Коли я гуляв вечірнім березовим парком, присів на лавці. До мене почала лашитися голодна кішка. Я її морозивом пригоїв, погладив. Вона й полленталася з мною. Така гарна, триколірна. Я її відразу прийняв. Вона дуже класна і зовсім невибаглива. Теж мене постійно чекає. Щойно двері відчиняю, як вона вже біля порогу стоїть, нявкає, щось мені розповідає, проситься надвір.

- Тобто сім'ї не створили? Чи ви теж розлучений? - запитала Віта.

- Та ні. З сім'єю якось не склалося. Перше кохання заявило, що я їй набрид. Другі стосунки сам розірвав. Мене, до речі, Максимом звали.

- А я Віта. То ви теж самотній чоловік з кішкою?

- Якось так. Але особливо ніколи не сумував. Риболовля, гриби, марки - у мене багато захоплень. Маму поховав. Потім колега частенько в мене ночував. У нього дружина три викидні важко пережила. Вони по-

- Чого, моє сонечко?

- Бо завтра Яркс сусідський смикне за кіску. Так завжди робив, коли надворі гуляли. І коли контрольну із математики списував. - Та ну його, того Ярика. Забудь. Хуліган. Тобі завтра в школу. І спатоньки треба.

- Так, бігом! Вставай! - Мама, чого? Спалося як добре. І сон був цікавий, шкода, не запам'ятала, як слід. - Бігом! - Сирени як сирени. Ми ж звичні.

- Мамо, мамусенько, горить як! То що, вогонь?! - Обійми мене, сонечко! Коли разом - він не пече.

Світлана ТРУХАНОВА-ДЗУДИЛО

Дозволити собі просто жити

Уляна намагалася потрапити ключем у замкову щілину, але темрява не давала зробити цього.

- Знову лампочка не працює, - бурчала вона.

Тишу під'їзду порушив дзвінок. Однією рукою тримаючи телефон, Уляна продовжувала спроби відчинити двері.

- Мамо, щось термінове? - відповіла вона на дзвінок.

- От вічно ти незадоволена! Тобі коли не подзвони, ти весь час зайнята!

Уляна раптово відчувала всю накопичену втому, дівчина притулилася до дверей.

- Мамо, я сьогодні встала о п'ятій ранку, щоб вчасно прийти на роботу. Пообідати не встигла, клієнт трапився складний, у нього була проблема з документами. Зараз я стою біля квартири і не можу відчинити двері... Може, ти мені дозволиш зайти додому і хоча б попити води?..

- Звичайно, рідній матері час приділити не можеш... - продовжила мама, ніби й не чула слів дочки. - Мамо! - не витримала Уляна. - Ой, сама дзвони! - телефон замовк.

"Знову я винна, - подумала Уляна. - Може, не варто бути такою різкою..." Під світлом ліхтарика з телефону замок піддався, і Уляна зайшла в свою маленьку квартиру.

Так, маленька, так, старий ремонт, але - своя! Вона сім років працювала, економила на всьому і нарешті змогла купити квартиру на околиці міста. Правда, довелося брати кредит, за який вона тепер і розраховувалася. Ніколи байдикувати! Батьки Уляни жили в селі. Дівчина, дивлячись, як батьки працюють на городі і з господарством, ще в дитинстві вирішила перебраться в місто і наполегливо йшла до цієї мети. Закінчила школу з відзнакою, вступила до університету і вивчилася.

Ось тільки по закінченню виявилось, що її диплом нікому не потрібен... Але тут стало в нагоді уміння Уляни викликати прихильність до себе людей, тому на свій страх і ризик дівчи-

на пішла в торгівлю. Тепер вона була одним із лідерів свого відділу продажів будівельних матеріалів.

Швидко вечерея, приготування сніданку, вибір одягу - і вона готова відпочити! На обличчя Уляни набігла тінь, вона згадала, що дзвонила мама. Батьки не підтримали Уляну в її прагненні домогтися більшого. Вони розраховували, що дівчина після школи виїде заміж і залишиться поруч, тому допомоги Уляна не отримувала. Правда, коли вона купила квартиру, всі родичі якось активізувалися...

- Привіт, мамо.

- Ну, нарешті подзвонила! - невдоволено буркнула мама в трубку. Уляна не знайшла, що відповісти. - Мені тут тітка Ніна подзвонила, - продовжила мама, не дочекавшись реакції. - У неї син буде вступати в коледж, тому вони приїдуть завтра, поживуть в тебе.

Уляна розгнівалася. Ось завжди так! Не спитавши, чи зручно, не поцікавившись, чи зможе Уляна, а просто ставлять перед фактом!

- Я ж просила попереджати мене заздалегідь! І чому вона тобі дзвонить, якщо я тут господариня?

- Ой, ти вічно зайнята, а вони вже квитки купили. Завтра зустрінеш о п'ятій вечора на вокзалі!

- Я працюю до п'ятої. А ще доїхати до вокзалу потрібно. Мамо, я не готова приймати гостей. Нехай знімуть хостел, це не дорого! Тим більше вони можуть собі дозволити навіть нормальний готель.

- Можуть, ну і що?! Ти мені пропонуєш сказати родичам, що нехай йдуть куди-небудь, поки у мене дочка в своїй квартирі живе. Так ти уявляєш, що потім буде! Не діло це, треба допомагати!

- А я сказала, що більше не прийму гостей без попередження, - втомлено повторила Уляна.

- Все! Я сказала, що ти їх візьмеш! - мама поклати слухавку.

Уляна лише похитала головою. Вона вирішила сама зателефонувати тітці Ніні і попередити, що вона їх не чекає, але вже була пізня ніч.

Наступний робочий день так закрутив справами, що Уляна і не згадала про гостей, а коли о п'ятій

годині вечора її телефон почав дзвонити раз за разом, Уляна якраз закінчувала оформляти накладні і просто вимкнула звук.

Тітку Ніну і Василя Уляна побачила біля під'їзду.

- Ти чому нас не зустріла? - звернулася до неї жінка. - Нам довелося брати таксі, щоб приїхати! Ти тепер мені винна двісті гривень!

Від почутого Уляна навіть зупинилася.

- Що? - запитала вона. - Що я винна?

- Твоя мати обіцяла, що ти нас зустрінеш і привезеш! А мені довелося витратитися! Ти де ходиш? - жінка нібито не помічала, як розгортається злість Уляни.

А сама дівчина зрозуміла, що просто втомилася. Втомилася від постійної гонитви на роботі за нормами і преміями, втомилася від постійних сварок з матір'ю і мовчазної згоди з нею батька. Коли вона встанне була в кіно або кафе? Уляна не змогла згадати... А морозиво? Коли вона його встанне їла?..

Завжди обмежувала себе багато в чому, аби не стати тягарем для батьків, аби заслужити їх схвалення... І що вона отримала? Ще більше невдоволення матері.

Навіть тітка Ніна, далека родичка, не просить, а вимагає. Чому? Тому що сама Уляна дозволила так з собою поводитися.

- До побачення, тітко Ніно, - видихнула Уляна. - Я матері сказала, що не готова прийняти гостей. Всі претензії, будь ласка, висловлюйте їй, - і посміхнулася тією посмішкою, яку отримували не найкращі клієнти, - найширшою.

Уляна пішла до під'їзду, тітка Ніна сіпнула було за нею.

- Ти куди? Як це, не готова? А ми куди?

Уляна засумнівалася, але потім дістала телефон, знайшла номер і подзвонила.

- Доброго вечора! Підкажіть, будь ласка, у вас є вільні місця? Є? Чудово! Заселення до якої години? Ще краще! Забронуйте, будь ласка, два місця - жінка і молодий чоловік. Так

стійно сварилися, тому співробітник до мене приходив. А згодом молодята дівчинку вдовчерили і все у них гаразд. Описля син троюрідного брата в мене оселився на чотири роки. Вчився у виші на медика. Коли хлопець зустрів Олесю, одружився з нею і з'їхав до неї. Я у них ще на весіллі відгуляв, за старосту був. Ох, і наливався я тоді. Та ви нічого поганого не подумайте, п'ю завжди в міру. Просто на забаві гостей було багачько. До кожного підійди, випий, побалакай. Кілька місяців потому на алкоголь дивитися не міг.

- А ім'я у вашої кицьки є? - поцікавилась жінка, змінивши тему.

- Берізка. Бо виїхала вона з березового гаю.

- Логіка залізна, - голосно засміялась Віта. Відчувала, що Максим треба було просто вибалакатися.

Обмінялися номерами телефонів. І вже не могли уявити й дня без розмов і зустрічей. У них якось відразу легко спалахнули ніжні почуття та було спільне сприйняття цього непростого світу. Віта почувалася такою бажаною і коханою жінкою. Максим виявився уважним та надійним чоловіком, який намагався захистити Віту від усього поганого. Зцілив її, наповнив своєю любов'ю. Проявляв себе, як справжній чоловік.

Через рік Максим побрався з Вітою. Жінка відразу переїхала в трикімнатну квартиру до свого благоговірного. Їхні пухнастики ще довго чубились між собою. Та ще й так, що клубки шерсті літали.

Наразі чотиріпали разом сплять на пуфіку, міцно туляться один до одного. Вони стали справжніми друзями.

Зовсім скоро Віта ошасливила коханого звісткою про вагітність двійнею. Разом з нетерпінням очікують на появу дітей та дякують Всесвіту за колишню щасливу зустріч. Пара вірить, що це їх доля звела до купи в ресторані. У житті ж не буває випадковостей...

Оксана ВОЛОШИНА

Так. Добре. Вони скоро будуть. Уляна витягла блокнот і записала адресу.

- Ось, тут недалеко, можна навіть пішки йти, - вона простягнула листок тітці Ніні. - По навігатору знайдеш? - вона звернулася до хлопця. - Чи вам таксі викликати?

Тітка Ніна схопила листок з рук і з високої піднятою головою пішла. Уляна подивилася на Василя.

- Знайдемо, - кивнув він. - Інтернет є, самі розберемося!

Уляна встигла зайти додому і переодягнутися, як задзвонив телефон. Одрозу почула докори матері. Поклати телефон на тумбочку і пішла вмиватися.

- Ти мене слухаєш? - долинуло з телефону, коли дівчина повернулася з ванни.

- Тепер ти мене слухай, мамо, щоразу, коли ти будеш підвищувати на мене голос, я буду класти слухавку. - Як ти смієш?.. - почула Уляна і поклати слухавку.

Мама передзвонила через хвилину. Подумавши трохи, Уляна вимкнула телефон повністю.

Мама образилася дуже сильно. Так сильно, що наступного разу її дзвонив батько. Намагався присоромити, але виїшло у нього якесь мляво. І тільки через місяць Уляна змогла нормально поговорити з матір'ю.

Та їй розповіла, що тепер по всіх родичах пройшла чутка, як зіпсувало місто Уляну. Але дівчина продовжувала відстоювати свою позицію. Хоча не завжди. Коли дідуся зателефонував їй і попросив звозити його у справах, Уляна відпросилася з роботи і супроводила його. Коли Василь сам подзвонив, попросився переночувати, бо їх виселили на літо з гуртожитку, а автобус зламався, наступний тільки завтра вранці, Уляна була рада допомогти. Мама тепер не дозволяла собі розпоряджатися часом і силами дочки. А Уляна зменшила оберт. І нехай вона все ще живе в старому ремонті, і кредит поки не закритий, дівчина нарешті дозволила собі просто жити, так як подобається їй, а не як хоче мама.

Софія БЕРЕЗНЕВА

Роздуми про окремі пам'ятники як символи... людському божевіллю

Дитина, дивлячись на великий пам'ятник черговому вождеві, невинно запитала матусю, а що, він Бог?..

- Ні, - відповіла мама, - він звичайна людина.

- Якщо він не Бог, то тоді навіщо йому такий великий пам'ятник? Це гріх його і того, хто його побудував...

Справді, устами дитини промовляє істина.

Пригадаймо слова "пролетарського" письменника М. Горького: "Безумству хоробрих співаємо ми пісню". У цій статті хочу перефразувати його слова: "Не забудемо й увіковічимо в монументальних пам'ятниках божевілля "талановитих" і возвеличених недалекоими фанатами завоювників".

Російські так звані борці з українським нацизмом, мілітаризмом безоглядно крадуть все, що бачать, вбивають, руйнують, гвалтують, своєю поведінкою нагадують диких, середньовічних загарбників. Яку пам'ять, крім крові, сліз і руїнацій, вони, що претендують на "великіх освободітелів", залишають після себе? За минулі століття для України від них, крім лихослів'я руского міра та злодіяства, нічого доброго не перейшло. Насилу позбуваємося від їхніх пам'ятників.

Дивлюсь в мережі Інтернет на пам'ятник Чингізхану в Монголії. Над степом височіє споруда (40 м), на величезному коні сидить той, хто нібито об'єднав цей етнос, створивши своєрідну імперію, жертвами якого стали

мільйони людей різних національностей, які не хотіли бути під опікою ненаситного вбивці, що возвеличив себе до рівня найвищого, найправеднішого судді з правом позбавляти життя. Історики кажуть, що цей "великий завоювник" на своїх низькорослих конях (на статві він на великому коні), верблюдах гасав по цілому світу та збирав данину, яку використовував на утримання своїх воїнів.

Тим часом, в інтернеті йдеться про пам'ятник Чингізхану, як важливу пам'ятку, що віддає шану легендарному монгольському лідеру. Ця монументальна будова уособлює, нібито, багату історію та культурну спадщину Монголії. Пам'ятник виготовлений із нержавіючої сталі, що робить його яскравим видовищем на тлі монгольського пустельно-степового пейзажу. Хто ж тверезомислячий так возвеличив тирана, якого боляся вся Європа і навіть весь світ? Чи набагато щасливіші монголи сьогодні, після його об'єднання, чого досягнули, у якій царині?

Ми через тисячі років бачимо залишки величних будівель і пам'ятаємо фрагментарно історію справді великої єгипетської цивілізації, Китаю. Бачимо залишки колишніх доріг, побудованих у Римській імперії. Пам'ятки Візантії також засвідчують її значний вплив на архітектуру, релігію, право та культуру, який залишається помітним у багатьох країнах донині.

Свого часу існувала теорія, що цивілізація майя, останні незалежні міста-держави, які були завоювані іспанцями лише в 17 ст. (до речі, нащадки майя й досі проживають

на території Центральної Америки), теж залишила після себе не цілком зрозумілі сучасникам сліди в будівництві, духовності й культурі.

Звичайно, можна було б навести приклади наслідків існування інших цивілізацій, держав, де люди жили, творили і почувалися щасливими, допоки не з'являлися так звані геніальні полководці, визволителі, інші божевільні носії не досягнень науково-технічного прогресу, а диких загарбницьких інстинктів, яким гуманні нащадки, забувши про пролиту безвинну кров, сьогодні спішають ставити монументи.

Нині напрошується запитання, де цивілізовані сліди існування великої монгольської імперії, де будови, де культура?.. Їх не було, чи вони загинули разом з тими, хто поширював її безжалісно, агресивну, криваву стратегію? Цю дикунську поведінку нині агресивно наслідують російський лідер, який сіє страх серед і так переляканих європейських велетів, що дорожать своїм спокоєм, не очікуючи, що у їхні двері скоро можуть постукати і запропонувати, як колись: "Здавайтеся або загинете!" Чи не такі ж "стратегі", як Чингізхан, використавши неосвічену російську масу, постали творцями українського голокосту у 1932 - 1933-му роках?

Окрім Чингізхана, хоч пригадати ще окремих "видатних" діячів, які сіяли смерть...

Наполеон Бонапарт - французький імператор, за даними Вікіпедії, видатний полководець і державний діяч, який прийшов до влади під час Французької революції. Він створив

"Кодекс Наполеона", що заклав основи сучасного французького права, а його військові кампанії призвели до завоювання більшої частини Європи. Тобто не підкорив інтелектом, благодійністю, моральністю, а талановито... завоював.

Попри те, у світі є багато пам'ятників Наполеону Бонапарту, зокрема у Франції: кінний постамент у Шербур-Октевілі, статуя в образі римського цезаря в Комп'єнському замку та пам'ятники, що зображують його у ключових битвах.

Точну кількість пам'ятників Леніну у світі підрахувати неможливо, оскільки кількість постійно змінюється, але до 1991 р. в СРСР їх було встановлено понад 14 000. За даними на 2021 р., у вдячній Росії їх залишається приблизно 7000. (За словами Жириновського, Ленін наголошував, що вбивати потрібно саме росіян і чим більш, тим краще, "непременно вешать").

Поза межами колишнього СРСР, за приблизними оцінками, збереглися близько 25 монументів вождів революції (наприклад, у Болгарії, Німеччині, на Кубі та у Фінляндії). В Україні найбільше пам'ятників (близько 2389) було демонтовано в межах декомунізації, але приблизно 300 залишаються на тимчасово окупованих територіях.

Пам'ятники Сталіну та його поплічникам в свій час теж були поширені в СРСР і соціалістичних країнах, але згодом демонтовані. Однак у деяких містах, переважно в Росії, з'явилися нові пам'ятники, які найчастіше є бюстами або встановлені в окремих меморіальних зонах.

Друга світова війна, крім згаданих, породила ще й європейських антигероїв, які практично нищили не лише Європу, а й теж замахнулися на керівництво світом. Тотальне вбивали євреїв (нібито біблійних братів) і заклали до знищення росіян, з якими мали підписані угоди про ненапад. Чи збереглися десь пам'ятники Адольфу Гітлеру, на совісті якого масові вбивства, глобальні руїнації? Офіційних пам'ятників А. Гітлеру не має, оскільки він є однією з найодіозніших постатей в історії, відповідальною за голокост та Другу світову війну.

Увічнювати пам'ять про вбивць - справа невдячна. Інша річ - увічнення пам'яті про геніальних письменників, поетів, художників, борців за свободу і незалежність, героїв, які віддали своє життя у боротьбі зі стихіями.

Хочу згадати статую Свободи, висотою 93 м, - національний пам'ятник США, відкритий 15 жовтня 1924 ?р., який є символом свободи, демократії та справедливості.

По всьому світу встановлено близько сотні копій статуї Свободи. Найбільше їх у США та Франції.

Україна має свій символ свободи - скульптуру "Батьківщина-Мати", яка символізує боротьбу за незалежність.

Статуя Єдності в Індії є найвищою у світі.

Окрема тема - пам'ятники релігійного змісту. Висота статуї "Христос-Спаситель" у Ріо-де-Жанейро становить 39,6 м, а розмах рук - 28 метрів. Тут доцільно також згадати таку релігійну святыню, як Гріб Господній в Єрусалимі.

У Бучачі монумент складається з фігури Христа та колони із зображенням Земної кулі та хреста. Висота його - 12,5 м.

Без сумніву, в Україні, як державі високодуховній, є безліч пам'ятників релігійним діячам і святам практично у кожному місті та населеному пункті.

Загалом українці пишуться, що

у світі найбільше (1384) монументів встановлено Т. Шевченку у 35-ти країнах світу. В Україні їх понад 1256. Найбільше - в Івано-Франківській (199), Львівській (187), Тернопільській (165) та Черкаській (102) областях.

У 2021 р. Міністерство закордонних справ України офіційно зареєструвало світовий рекорд за кількістю пам'ятників, встановлених на честь однієї людини (не враховуючи вождів тоталітарних режимів та... невідомих солдатів).

За переказами, Чингізхан не запівав будувати собі монументів. Багато хто йому подібний перед смертю, відчуючи свою провину, просили не возвеличувати їх після смерті.

Поки будемо возвеличувати пам'ять своїх катів, "великих чи геніальних полководців", загарбників, доти Господь надсилатиме їх нам, щоби ми нарешті зрозуміли: зло не народжує добро, його не можна перекувати в добродичність, переналаштувати під любов і злагоду. Тільки в сімейній комірці, де, як писав наш великий Іван Котляревський, - мир і тишина... можна виховати щасливих людей. Там, у цій блаженній стороні, Бог перебуває, добро їм посилає і з ними вік живе...

Покликання нашого покоління, що переживає віроломну війну, - говорити правду, викривати лицемірство і підступність в суспільстві, не поклонятися невігластву, неправді.

Нині Україна бореться не лише за свою незалежність з жорстоким і брехливим ворогом, вона жертвує життями своїх людей у боротьбі за правду, за справедливість у Європі та всьому світі. Хто переміг віроломного ворога, той вартий поваги і слави та доброї пам'яті.

Богдан АНДРУШКІВ,
член Національної спілки письменників України,
доктор економічних наук, професор ТНТУ ім. І. Пулюя, заслужений діяч науки і техніки України

■ Спорт

Стартував Кубок світу з біатлону

■ 29 листопада у шведському Естерсунді стартував сезон-2025/26 Кубка світу з біатлону. Розпочався сезон з жіночої та чоловічої естафети.

Першими випробувати трасу випало жінкам. Україну представляли біатлоністки: на першому етапі - Валерія Дмитренко, на другому - її сестра Христина, на третьому - Олена Городна, а на заключному - екстернополянка Олександра Меркушина. Біатлоністки збірної України не вразили результатами, але зусиллями Олександри Меркушиної, яка влучно провела стрільбу, посіли 15-те місце із 18-ти команд, що фінішували, - 8 хиб і відповідно відставання від лідерів +4:45,8.

У класичній естафеті у чоловіків збірну України на етапах представляли: Артем Тищенко, Віталій Мандзин, Богдан Цимбал та Дмитро Підручний. Тернопільські біатлоністи: Віталій Мандзин не зумів зак-

представляли Україну, фінішували на 12 місці; а у змішаній естафеті українські біатлоністи закінчили естафету з 18-м результатом.

Тож після чотирьох проведених естафет жіноча збірна України нині перебуває аж на 16-му місці в Кубку націй, у чоловіків ситуація трішки краща - вони наразі 12-ті.

2 грудня змагання продовжилися жіночою індивідуальною гонкою, але про це в наступному номері газети. Нагадаємо, що етап Кубка світу в Естерсунді триватиме до 7 грудня. Загалом у графіку змагань - дев'ять етапів.

Незначною вітхою для любителів біатлону став переможний результат тернопільської спортсменки Тетяни Тарасюк, який вона продемонструвала 28 листопада, напередодні старту Кубка IBU-2025 в австрійському Обертіліаху. Наша біатлоністка пройшла спринтерську гонку без промахів та показала хороший час, випередивши найближчу суперницю на одну секунду.

«Галичанка» не змогла скласти конкуренцію "Буковинці"

■ 29-30 листопада у 4 турі Суперліги України 2025-2026 чернівецька "Буковинка" приймала тернопільську "Галичанку-ЗУНУ".

На жаль, тернопільські волейболістки не змогли скласти конкуренцію господарям, зазнавши поразок у всіх партіях двох матчів.

Пропонуємо вашій увазі результати поєдинків.

"Буковинка" - "Галичанка-ЗУНУ" - 3:0 (25:6, 25:16, 25:19).

"Буковинка" - "Галичанка-ЗУНУ" - 3:0 (25:14, 25:14, 25:13).

Після шести поєдинків в активі "Галичанки-ЗУНУ" жодного очка й відповідно останнє місце у турнірній таблиці Суперліги України 2025-2026 серед жіночих команд.

Наші спортсмени гідно виступили у Токіо

■ З 15 по 26 листопада 2025 року в Токіо відбулися 25-ті Літні Дефлімпійські ігри. Україну на змаганнях представляли вихованці тернопільського спорту.

У плаванні Ілля Султанов став чемпіоном на 50 м батерфляєм зі світовим рекордом 24.13 сек., а Денис Наконечний здобув "срібло". Загалом Ілля виборов 7 медалей (4 золоті, 3 срібні), а Денис - 10 медалей (3 золоті, 7 срібних). Перші тренери спортсменів - Марина Дзюбановська та Світлана Мазур.

У дзюдо тернопільські спортсменки Марія Бала та Софія Волянчук стали чемпіонками, перемігши команди Бразилії, Туреччини та Казахстану (тренер - Віталій Гнатшин). Ще одну золоту медаль здобув волейболіст Андрій Грушка.

Українська збірна завершила Дефлімпіаду зі 100 медалями (32 золоті, 39 срібних, 29 бронзових) та встановила 8 світових і 12 дефлімпійських рекордів.

Важкоатлети з Хоросткова - чемпіони України

■ 24-29 листопада на базі Волинської обласної дитячо-юнацької спортивної школи "Колос" у Луцьку відбувся чемпіонат України з важкої атлетики серед чоловіків та жінок. Змагання зібрали понад 200 найсильніших важкоатлетів з усіх куточків України, які упродовж тижня виборювали звання найкращих у своїх вікових та вагових категоріях.

Як повідомила директорка Хоростківської дитячо-юнацької спортивної школи ім. М. Підодвірного Марія Підодвірна, хоростківчанка Аліна Дадерко здобула титул чемпіонки України. Окрім того, їй присвоїли

спортивне звання майстер спорту міжнародного класу. А 27 листопада Віталій Дадерко здобув титул абсолютного чемпіона України.

Нагадаємо, нещодавно на юніорському чемпіонаті Європи з важкої атлетики в Албанії Аліна Дадерко стала триразовою срібною призеркою у ваговій категорії до 63 кг серед юніорок до 20 років. Хоростківчанка посіла друге місце у ривку (97 кг), поштовху (115 кг) та у сумі двоборства (212 кг).

Брат Аліни - Віталій Дадерко - став срібним призером чемпіонату Європи. У ваговій категорії до 79 кг серед юніорів до 20 років наш спортсмен здобув "срібло" у ривку з результатом 174 кг.

Тренери спортсменів: Ярослав Ваверчак, Вікторія Шаймарданова та Віктор Симів.

Розпач господарів і радість гостей: драматична розв'язка у Тернополі

■ 30 листопада у вісімнадцятому турі чемпіонату першої ліги "Нива" приймала "Інгулець" (Петрове, Кировоградська область). На жаль, "Нива" так і не зуміла перервати серію невдач, які її супроводжують у чемпіонаті, зазнавши чергової поразки в останньому офіційному матчі цього року.

На початку першого тайму гості своїми активними діями продемонстрували, що приїхали у Тернопіль лише за перемогою. Вже на першій хвилині екстраець "Ниви", пізахисник "Інгульця" Роман Волохатий міг забити своїм одноклубником, але воротар тернополян Ілля Ольховий потягнув непростий удар з-за меж штрафного майданчика.

Гості продовжували створювати голкові моменти біля воріт господарів, але вони закінчувалися без завершальних влучних ударів.

Футболісти "Ниви" поступово оговталися і вже самі прагнули загострювати гру в атаці, зокрема прицільно пробивав Валентина Напуда. На 42-й хвилині нападник гос-

подарів Напуда у боротьбі за м'яч, прибравши ногу, врізався в суперника й отримав другу жовту картку й відповідно червону, залишив "Ниву" в меншості. Тож кінцівку першого й весь другий тайм господарі грали удесятьох.

Варто зазначити, що футболісти "Ниви" не здавалися, чинячи опір зростаючому тиску "Інгульця" і за першої нагоди вибігаючи у швидку контратаку. Зокрема, на 67-й хвилині трішки не влучив у дальній кут Денис Резепов.

У заключній хвилині поєдинку гості здійснювали штурм воріт Іллі Ольхового. Біля воріт "Ниви" один за одним виникали небезпечні моменти, була й поперечка... І коли здавалося, що поєдинок завершиться з нулями на табло, на останній доданій хвилині гості таки забили гол, відзначившись Віталій Фарасєнко, після удару якого м'яч від штанги влетів у ворота господарів - 0:1... Радість гостей і розпач господарів... Здавалося, все, але футболісти "Ниви" на останніх секундах ринулися відіграватися. Мілан Михальчук віддав передачу на Мар'яна Баца, проти якого порушив правила у штрафному майданчику футболіст гостей Малиш, тож відпові-

дно жовта та червона картки, а основне - пенальті! Одинадцятиметровий пробивав захисник "Ниви" Андрій Демиденко, бив прицільно, у лівий кут воріт, але голкіпер "Інгульця" вгадав напрямок удару і відбив м'яча...

Тож "Нива" із 22 очками залишається на восьмому місці.

Тим часом поєдинок 17 туру між "Металургом" та "Нивою", який зупинили на 76-й хвилині через повітряну тривогу за рахунку 2:1 на користь запорізьких, команди дограватимуть 7 грудня.

"Нива" (Тернопіль) - "Інгулець" (Петрове) - 0:1 (0:0).

Гол: В. Фарасєнко (90+3). Незабитий пенальті: А. Демиденко (90+8).

Вилучені: В. Напуда (42, повторне попередження); Малиш (90+5, повторне попередження).

"Нива": Ілля Ольховий, Андрій Демиденко, Олександр Герега, Мар'ян Баца, Іван Паламарчук, Мілан Михальчук, Сергій Давидов (Богдан Бідзінський, 88), Юрій Тлумах (Віталій Михайлів, 69), Денис Резепов (Андрій Бей, 69), Мар'ян Мисик (Богдан-Юліан Вишинський, 79), Валентин Напуда. Головний тренер: Юрій Вірт.

Тернопільська футзальна ліга: результати поєдинків

29-30 листопада відбулися чергові поєдинки Тернопільської футзальної ліги сезону-2025/26.

У Вищій лізі 29 і 30 листопада відбулися 2-й та 3-й тури.

29 листопада.
"OPEN TECK-SEBN" (Тернопіль) - "Вікторія" (Великі Бірки) - 2:3, "Поділля-0352" (Велика Березовиця) -

Сокіл" (Велика Березовиця) - 1:1, "Гермес-7-ФАТ" (Тернопіль) - МФК "Тернопіль" - 4:2, "Вікнини" (Вікно) - ФК "Тернопіль-Ветеран" - 1:2.

30 листопада.
ФК "Тернопіль-Ветеран" - "OPEN TECK-SEBN" (Тернопіль) - 5:1, Сокіл" (Велика Березовиця) - "Гермес-7-ФАТ" (Тернопіль) - 3:7, МФК "Тернопіль" - "Вікнини" (Вікно) - 7:1, "Вікторія" (Великі Бірки) - "Поділля-0352" (Велика Березовиця) - 1:1.

Поділюся корисною інформацією з тими, хто колись працював у Великобританії і має National Insurance number .

Тел.: (099) 871-78-05, (097) 195-43-12.

Реклама у газеті «Свобода».

Телефон: 0 (68) 932-29-05

Фотомистецтво

Студентка Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької Анастасія Дзюрбан стала володаркою гран-прі на Всеукраїнському конкурсі концертмейстерів. Конкурс організувала кафедра концертмейстерства Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка. Анастасія навчається на відділі "Фортепіано", її клас концертмейстерства веде викладачка Ольга Зволь.

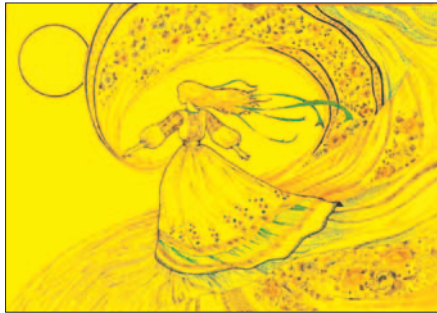
Інга серед переможців «Зіркового покоління»

Учениця мистецької школи Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької Інга Дудаш стала лауреатом гран-прі премії SXLVII двотурового Міжнародного багатожанрового дистанційного фестивалю-конкурсу мистецтв "Зіркове покоління".

Інга подала на конкурс три роботи: "Пісня української вишиванки", "Вільна і нескорена", "Відвага крізь віки", які високо оцінили члени журі. Обираючи переможців, вони звертали увагу на творчу індивідуальність і майстерність автора, оригінальність задуму, володіння прийомом композиції та технікою, в якій виконані роботи.

Юна художниця отримала диплом лауреата, а її наставник, художник, викладач мистецької школи Богдан Федорів - подяку за працю, професіоналізм і компетентність у розвитку талантів і творчих здібностей дітей і молоді.

Міжнародний багатожанровий дистанційний фестиваль-конкурс мистецтв "Зіркове покоління" відбувся у Києві.

Галина САВЧУК

В області висадили мільярдне дерево

На території Кременецького лісотехнічного коледжу висадили мільярдне дерево. Акцію організували в межах програми "Зелена країна".

"Цей екологічний проєкт має на меті збільшити площу лісів в Україні, - каже начальник відділу лісового господарства

філії "Подільський лісовий офіс" Ігор Гуменюк. - Дерево висадив ветеран російсько-української війни, інженер з лісозаготівлі філії "Подільський лісовий офіс" Леон Наконечний разом із п'ятикласницею Софією Коломієць". "Сподіваюся, що цей дуб звичайний буде рости як мінімум 100 років, а за сприятливих умов і 300-600. У нас є такі приклади", - сказав Леон Наконечний.

24 листопада Тернопільське обласне комунальне територіальне відділення МАН України спільно з Тернопільським національним технічним університетом ім. І. Пулюя провели обласні навчальні змагання автономних моделей.

Метою заходу є розширення діяльності секції робототехніки у філіях обласного відділення шляхом залучення учнів до технічної творчості та впровадження сучасних STEM-підходів. Захід об'єднав учнів, учителів і науковців навколо практичних інженерних завдань. Частина учнів демонструвала власні автономні моделі, а інші працювали з роботами, яких надали організатори. Це дало учням рівні можливості для участі у змаганнях.

У навчальних змаганнях взяли участь 34 учні з 8 філій обласного відділення МАН (Теребовлянська, керівник Л.Стасюк, Лановецька - С.Семенюк, Бережанська - С.Штогрин, Р.Перунов, Буцацька - А. Поморська, Копичинецьке відділення - С.Василишин, І.Чорний, Зборівська - М. Гаранджук, Кременецька - В. Трачук, Тернопільська - М. Шемеля) та міського відділення.

Захід відкрили директор Тернопільського обласного комунального територіального відділення МАН України Олександра Мигайчук; ректор ТНТУ, доцент, кандидат технічних наук Микола Митник; професор кафедри комп'ютерних систем та мереж, доктор технічних наук ТНТУ ім. І. Пулюя Михайло Паламар. Модератори змагань - викладач секції робототехніки, кандидат технічних наук ТНТУ ім. І. Пулюя Михайло Стрембіцький та декан факультету прикладних інформаційних

У Тернополі змагалися роботи

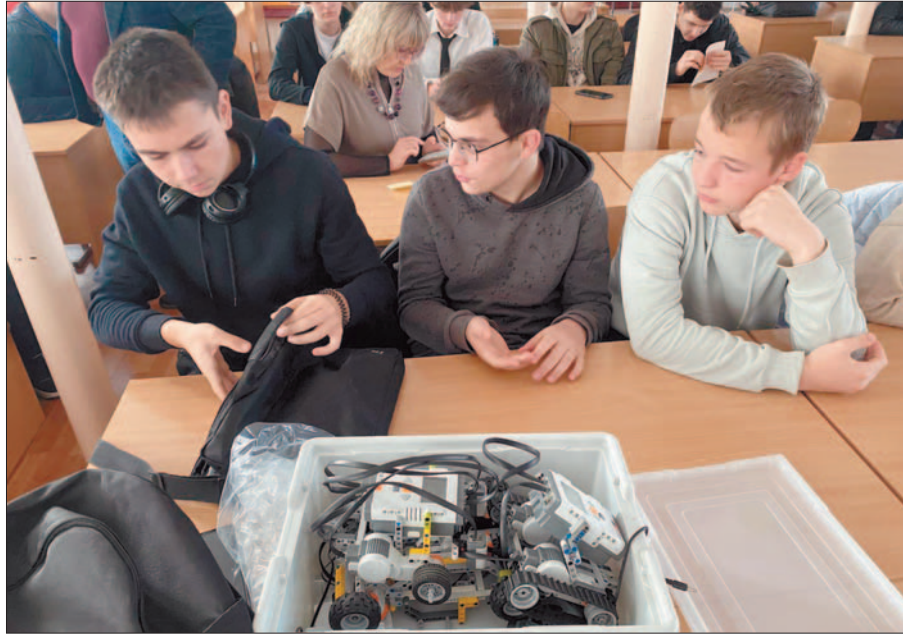

технологій та електроінженерії, кандидат технічних наук ТНТУ ім. І. Пулюя Віталій Карташов.

Найбільше захоплення викликала практична частина заходу - змагання роботів, які учасники склали власноруч. Роботи змагалися у швидкості, точності виконання завдань та маневреності. Учасники перевірили свої інженерні навички в умовах реальної конкуренції, що додавало мотивації для подальшого вдосконалення.

За підсумками проведених навчальних змагань, члени журі визначили переможців у таких номінаціях:

- швидкість - I місце "Спаркі" (команда Кременецької філії), II місце "ROBOCYT" (команда Бережанської філії, керівник Сергій Штогрин), III місце "ТЕРЕН" (міське відділення, Тернопільський НВК "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-правовий ліцей №2");
- точність - I місце "Астарта" (команда Лановецької філії), II

місце "Кібер-Темп 1" (команда Буцацької філії), III місце "Техно Тріо" (команда Бережанської філії, керівник Роман Перунов);

- воля до перемоги - I місце "Кремін" (команда Кременецької філії), II місце "Машиніст Вольво" (команда Зборівської філії), III місце "Кібер-Темп 2" (команда Буцацької філії).

Серед 10 найкращих світлин української природи

Фотоконкурс "Вікі любить Землю" оголосив десять найкращих світлин української природної спадщини у 2025 році. Серед них - три фото з Тернопільської області.

"Вікі любить Землю" - це міжнародний конкурс пам'яток природи, який зародився в Україні у 2013 році, а з 2014 проводиться у всьому світі. Його мета - зібрати фотографії природоохоронних територій України для ілюстрування статей у Вікіпедії. У 2025 році на міжнародній арені Україна посіла третє місце серед 57 країн та територій за кількістю завантажених світлин: 124 учасники та учасниці завантажили 7436 фотографій заповідних об'єктів України.

До списку 10 найкращих фото 2025 року увійшли знімки з пам'яток природно-заповідного фонду Тернопільської, Донецької, Одеської, Київської, Черкаської та Закарпатської областей.

Три переможні світлини з Тернопільщини зробив фотограф та багаторічний учасник і переможець конкурсу Любомир Матвіїв. Про те, що фото "Сарна серед трав" Жеребківського заказника стало найкращою світлиною Тернопільської області 2025 року, ми писали у минулому номері.

"У Жеребківському заказнику часто зустрічаються сарни, але вони дуже обережні істоти, і ще здалека помічають людей, відтікаючи від них. Періодично і я навідуюсь у заказник, щоб поспостерігати за ними. Одного літнього вечора мені вдалося розгледіти сарну далеко у травах. Вона спокійно стояла і не здогадувалася про мою присутність. Щоб залишитися непоміченим і підібратися ближче, мені довелося лежати повзти метрів 100 з фотоапаратом поперед себе. Але результат цього вартий, - поділився історією

автор фото Любомир Матвіїв. - Світлина "Заєць сірий у полі" для мене є твердженням того, наскільки ця природа може бути непередбачуваною. Можна весь день провести у лісі чи полі, але не зробити жодного фото. Проте не варто передчасно ховати фотоапарат у рюкзак, адже будь-якої миті може відбутися щось неочікуване, навіть дорогою додому. Як-от цей заєць, що раптово виринув із трав і так само раптово зник. На вдалий знімок є лише декілька секунд.

"Світлина "Заєць сірий у Галицькому ботанічному саду лікарських рослин" - одна з моїх улюблених. Здається, заєць насолоджувався теплим ранковим сонцем не менше, ніж я. Про це говорить його спокійний погляд та некавалієрський момент. Того ранку я спостерігав за природою із сховку, у надії, що природа сама створить ідеальний кадр. Так і сталось - вухатий з'явився у кадрі, якийсь час позував та побіг далі у своїх справах".

Усі три фото також представлятимуть Україну на міжнародному етапі "Вікі любить Землю", змагаючись за перемогу з іншими країнами-учасницями.

"Доброго дня, рідна "Свободо". Мені 45 років. Уже встигла похоронити батьків, чоловіка та сина. Люди кажуть, на мені лежить якась прокляття. Радять поїхати до ворожок чи екстрасенсів. Та я лише ходжу до церкви, молюся і прошу, щоби Бог беріг моїх рідних. Проте остання новина мене просто "вбила". Виявляється, у моєї невістки - рак...

Народилася я в одному із сіл Борщівського району. Батьки їздили на заробітки, тому виховувала мене бабуся. Змалечку чула, що люди побоювалися мою бабуцю, називали її ворожкою. Часто вона варила якась зілля, щось бубоніла, примовляла. До неї приходили люди, плакали, просили про допомогу. Згодом, коли я виросла, то дізналася, що бабуся зливала віск, лікувала травами різні хвороби. Вона була

Відмовилася від дару і втратила усіх

народною цілителькою. Як мені виповнилося 15 років, бабуся померла. На прощання вона взяла мене за руку і сказала, що я повинна продовжити рід знахарок. Я ж навідріз відмовилася. З того часу розпочалися мої нещастя. Через рік в автокатастрофі загинули мої батьки. Через два - втопився у річці молодший брат. Згодом я виїхала із села та переїхала в іншу область. Проте нещастя не завершилися.

У 25 років я вийшла заміж. Дуже кохала свого чоловіка. Народила йому синочка. Проте через п'ять років нашого сімейного життя коханий загинув за невідомих обставин. Я думала, що збожеволію від болю і розпачу. Дуже довго носила траур за чоловіком. З того часу доля дала перепочити, багато років не дарувала неприємних "сюрпризів".

Син ріс хорошим, здоровим хлопчиком. Закінчив школу, вступив у виш. Не міг знайти роботу в Україні, тому подався на заробітки. Місяць часу пробув там, як отримала звістку, що синок потрапив під поїзд. У нього зали-

Магічне віконце

шилася молода дружина і донечка. Я їх дуже люблю і боюся за їхнє життя. Та нещодавно невістка зізналась, що лікарі діагностували у неї рак.

Тому звертаюся до вас, народні цілителі, порадьте, як мені бути, що зробити, щоб близькі люди були живі й здорові.

Світлана м.Чортків"

- Шановна пані Світлано, я співчуваю вашим втратам. І щоб ці жахіття припинилися, вам необхідно звернутися до знайомих людей. У вашій ситуації може бути дві причини таких бід. Перша: ваша бабуся не тільки робила добро, а й співпрацювала з темними силами. Вам необхідно поїхати у те село, де жила

бабуся, і порозпитувати сусідів. Адже людина, котра займається чорною магією, створює негативну карму на кілька наступних поколінь. Дуже важко її відмолити чи відпокутувати. Друга: ви повинні були перейняти знання та досвід бабусі і теж стати народною цілителькою. Бабуся не даремно перед смертю просила вас про це. Адже це призначення. І ті, хто вперто відмовляється виконувати свій обов'язок, зазвичай важко страждають. Світлано, якщо ви все ж надумаетесь зайнятися народним цілительством, борони вас Боже влізти у чорну магію і робити приворотни, пороби тощо. Такі, як ми мають працювати лише задля щастя та благополуччя людей.

РЕКЛАМА

Р.С. Дорогі читачі "Свободи", якщо у вас є запитання, чи ви потребуєте поради або допомоги, пишіть до нас, і ми звертатимемося із вашими листами до бережанських цілителів, а відповіді публікуватимемо у газеті. Якщо ж ви особисто хочете поспілкуватися з Любою Іванівною чи Андрієм Завадівськими, телефонуйте: (097)554-63-18, (098)030-07-25.